

**ISKOLÁNK HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓINAK
FEJLESZTÉSÉT, INTEGRÁCIÓJÁT SEGÍTŐ
PROGRAM**

RÉSZLETES BEMUTATÁSA, A MEGVALÓSÍTÁSI ÜTEMTERVE

2011/2012

Tartalomjegyzék

1. „Játszani is engedd!” GYERMEKEINK JÁTÉKAI.....	5
A játékok és a sport hatása a gyermekek fejlődésére	6
Hogyan segíti az egészséges játék a gyermek mozgásának és egyensúlyérzékének fejlődését?	7
Mozgásérzék	7
Egyensúlyérzék	8
Rejtett kincsek.....	10
Az erőszakoskodás leszerelése	11
Csapatok formálása	11
A szabályok megszegésének, a játékontásnak és a viszálynak okai és kezelése.....	13
Foglalkozások játékkörök szerint: összesen 37 óra	16
2. ZENEI NEVELÉS	19
A játék szerepe a kisgyermek életében.....	20
A zene szerepe, a zenetanulás hatása a kognitív folyamatok fejlődésében	20
Összegzésként	22
3. BÁBOZÁS, BÁBJÁTÉK	24
A csoportfoglalkozások célja.....	25
A bábjáték komplex fejlesztő hatásai.....	25
A foglalkozások főbb témakörei	27
A foglalkozások tartalmi áttekintése, programterve	27
Várható eredmények	28
4. EGÉSZSÉGNEVELÉS.....	29
Az egészségnevelés célja, funkciója a 3-4. osztályban	29
Foglalkozások biztosítják	30
A foglalkozások témakörei, ütemterve.....	30
Egészségnevelés 3. osztály	30
Egészségnevelés 4. osztály	37
5. ÉLETMÓD, ÉLETVITEL, HÁZTARTÁSI ISMERETEK.....	45
Célok, feladatok	46
A témakörök összeállításának fő szempontjai	46
A foglalkozások célja	46
Témakörök.....	46
A foglalkozások tartalmi áttekintése, a témakörök követelményei	47
Foglalkozástervek	49

6. KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSOK.....	61
Kézműves foglalkozás célja	63
Várható hatások.....	63
Kézművesség-anyagi kultúra csoportjai.....	63
Elkészítendő munkadarabok második évfolyamon.....	64
7. ÖNISMERETI FOGLALKOZÁSOK	65
Az önismeret célja.....	66
A program részletes megvalósítási ütemterve	67
8. ÖNISMERET FEJLESZTÉSE DRÁMAJÁTÉKOKKAL	71
A drámajátékok elősegítik	72
Csoportalakulással összefüggő gyakorlatok	73
A csoporton belüli együttműködés fejlesztése	74
Értékrend tisztázását segítő gyakorlatok	74
Kommunikációs készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok.....	76
Konfliktuskezelő-készség fejlesztését segítő gyakorlatok	78
9. SZÍNJÁTSZÁS	83
“ÉLETJÁTÉKOK”	83
A foglalkozások menete:	84
10. MOZGÁS, JÁTÉK, MESE.....	86
A foglalkozás célja.....	87
Fejlesztési követelmények	87
A fejlesztés várható eredménye	87
Foglalkozások ütemterve.....	88
11. “Főzőiskola”	91
12. „SEGÍTŐ SZOBA”	91
„Segítő szoba” lényege.....	93
Célja :	93
13. MENTORI RENDSZER.....	94
Mentori rendszer lényege	95
Célja	95
14. “Mesterségem címere”	96
Pályaorientáció.....	97
Főbb témakörök időrendi sorrendben:	97
15. FILMKLUB	99
Drámák, vígjátékok és kalandfilmek.....	100

1.
„JÁTSZANI IS ENGEDD!”
GYERMEKEINK JÁTÉKAI

Tevékenységi forma: osztályszintű
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: 5.c osztály tanulói

Csoportvezető: Dr. Ribáné Fülöp Erika

A JÁTÉKOK ÉS A SPORT HATÁSA A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉRE

- I.) Hogyan segíti az egészséges játék a gyermek mozgásának és egyensúlyérzékének fejlődését?
 - 1.) A mozgásérzék
 - 2.) Az egyensúlyérzék
- II.) Rejtett kincsek
 - 1) A játékok bemutatásának módjai (Elvont, Képes, Utánzó)
 - 2) Erőszakoskodás leszerelése
 - 3) Csapatok formálása
 - 4) A játék befejezése, lezárása
 - 3) A szabályok megszegésének, a játékontásnak és a viszálynak okai és kezelése
- III.) Foglalkozások játékkörök szerint: **összesen 37 óra**
 - 1.) Csapatjátékok a szabadban **20 óra**
 - Útós labdajátékok
 - Reflexjátékok
 - Golyózás
 - Fallabdák, labdás játékok
 - Csapatok egymás ellen
 - 2.) Taktikás táblás játékok **10 óra**
 - Ki nevet a végén?
 - Pachisi (saját készítésű hindu eredetű játék)
 - Kis malom
 - Kettős malom
 - Dáma
 - Tizenkétköves játék
 - 3.) Kártyajátékok: **7 óra**
 - UNO, SOLO
 - Kincskereső
 - Lobo 77
 - Kártyadominó

I.

HOGYAN SEGÍTI AZ EGÉSZSÉGES JÁTÉK A GYERMEK MOZGÁSÁNAK ÉS EGYENSÚLYÉRZÉKÉNEK FEJLŐDÉSÉT?

Néhány évtizeddel ezelőtt a gyerekeknek még a munka jelentette a játékot. A játékot ők maguk találták ki, amikor éppen nem segítettek vagy tanultak. Napjainkban a gyerekek egyre kevesebbet játszanak, egyre többet néznek (tévé, videó, számítógépes játékok,...) A spontán játékra képes gyerekek nemcsak a nyugati civilizációból tűntek el, hanem az úgynevezett fejlett országokból is. Mi veszett el? Hol fizetünk rá?

Az oktatás területén felszínre került egy „tanulási rendellenességek” néven összefoglalható jelenségcsoport. Ezt tanítási rendellenességnek is nevezhetnénk. 1960-as évektől megjelenik a dyslexia, dysgraphia, dyscalculia néven emlegetett tünetcsoport. Az 1980-as évektől a hiperaktivitás, az 1990-es évek végétől pedig nő az ADD, a figyelemhiánnyal járó rendellenességű, és az ADHD, a figyelemhiánnyal párosuló hiperaktivitással küzdő tanulók száma. Ezzel párhuzamosan emelkedett a kábítószerrel élők száma. A bűnözés és az erőszak szintén mind gyakoribb a tizenévesek és a fiatalok körében.

Miért van ez így? Mit tegyünk? Milyen az a világ, amelybe a mai gyermek belép? Miért kell ma az egykor spontán magtanult dolgok nagy részét tudatosan kifejleszteni: mi több, tanítani a gyerekeknek?

Lelkiismeretesen és tudatosan csak akkor állíthatjuk össze az iskolai tantervet, ha minden egyes évfolyamnál felmérjük, mi az, amit a gyerekek nem hoztak magukkal. Ha igazán odafigyelünk arra, hogy milyen területeken van szükségük irányításunkra, a gyerekektől megtudhatjuk, mire kell megtanítanunk őket. Ma már ugyanis látjuk, hogy a gyerekeknek meg kell tanítani, milyen kapcsolatban áll testük a világgal, s ami a legfontosabb: a többi emberrel. Az olyan világban például, ahol a nézés nem feltétlenül jelenti a látást, a látni tudást tanítani kell, de legalább is fejleszteni, hogy a tanuló eljusson az igazi látásig, ami a látó és a látott dolog között kreatív kölcsönhatást feltételez. Ennek kialakulására nem ad lehetőséget a tévén vagy a számítógép képernyőjén megjelenő képek látszatvilága.

Rudolf Steiner szerint, az első négy érzék –látás, ízlelés, hőérzet, szaglás - az emberi lét elemi része, születéskor minden egészséges csecsemőnek megadatik. Szerinte a normális fejlődés ezeknek az érzékeknek a kialakulási folyamata: az érintésé, a mozgásé, az egyensúlyé.

Mozgásérzék

A mozgásérzéssel észleljük, hogy mozgásban vagyunk-e vagy nyugalomban. Testünk mozgását elsődlegesen az izomrendszer érzékeli. Ez nem csak a nagyobb testmozgásokat észleli, mint a karokét s a lábakét vagy nyakunkét és fejünkét, hanem finomabb mozdulatokat is, mint szem rebbenését, az ujj moccanását, a mell és has ki-be járását, lélegzés közben. Ha a mozgásérzék ép, akkor testileg érezzük, hogy ittlétünknek van oka és célja. A ami világban a mozgásérzék vagy elfajult és görcsös, vagy túlzottan az izmokhoz kötődik. Egész nap ülünk az iskolában, majd mindenhová kocsira vagy buszra visz bennünket. Eközben a belső mozgásérzék eltompul s olyan érzésünk támad, mintha testünket ide-oda cipelnénk. A görcsösség ellensúlyozására végzett tevékenységek – felnőtteknél az edzőtermi gépeken végzett testépítés, gyerekeknél a az esztelen futkosás, csapkodás, törés-zúzás) nem eredményeznek egészséges mozgásérzetet.

Gyerekek esetében a mozgásérzék sérülésének szélsőséges tünete lehet a hiperaktivitás, de jelentkezhet a sérülés egyfajta inertia, tehetetlenség formájában is. Ezt gyakran önbizalomhiányként írják le, pedig valójában a szüntelen változások vagy a túlósztönzés miatt sérült mozgásérzék okozza. A mozgás gyógyítását a gyerekeknél a természetes világgal való kapcsolat újraépítésével kell kezdeni. Ha a gyerekeket megtanítjuk játszani erősítjük testi

képességeiket, könnyebben megállják a helyüket ebben a világban, amelyben tanult mozdulataink legalább annyira szimuláltak, mesterségesek, mint az általunk látott mozgásformák.

Egyensúlyérzék

Az egyensúlyérzéssel, amelynek szerve a belső fülben van, a földi gravitáció és testünk kapcsolatát érzékeljük. Ha az egyensúlyérzék rendben működik, nemcsak arra vagyunk képesek, hogy felegyenesedve s a viszonyítási pont elvesztése nélkül járjunk, imbolygás nélkül mozogjunk a világban, hanem arra a kifinomultabb érzésre is, hogy belső nyugalomban és biztonságban éljünk. Az egyensúlyérzék segít emberként élni a világban, a fent és a lent, az ég és a föld között. A belső nyugalom és biztonság önmagunk, földlakó szellemi lényünk testi érzékeléséből származik.

A mai világban nagyon sok tényező hat az egyensúlyunkra. Ha az ember nem érzékeli, hogy szellemi lény – márpedig ez nagyon is testi érzés, nem testen kívüli tapasztalat -, akkor emiatt úgy érezheti, hogy bármikor kicsúszhat lába alól a talaj. A modern világban gyakran érezzük úgy, hogy egésznap az egyik dologtól a másikig sodródunk, egyik válságot a másik után oldjuk meg, és szünet nélkül folyamatosan igyekszünk kielégíteni a velünk szemben támasztott igényeket. Ha ilyen helyzetben valaki szünetképpen tesz egy kis sétát a szabadban, feltétlenül észreveszi, hogy visszatér belső nyugalma és biztonságérzete. Egyensúlyérzéke lehetőséget kap, hogy helyreálljon. Ha nincs ez a szünet, akkor az élet kibillen egyensúlyából.

Az egyensúlyban az az érdekes, hogy szorosan összefügg a világgal kapcsolatban álló énnel. A világ az, ami az egyensúlyt lehetővé teszi. Nem szolgáltatja az egyensúlyt, hanem lehetővé teszi, hogy megőrizzük egyensúlyunkat. Minden gyerek előbb áll fel, mint beszél. minden gyerek megtanulja egyensúlyban tartani magát, ami az első egyedül önmagának köszönhető nagy teljesítmény. Ez a nagy lépés az életben a testnek megadja azokat az eszközöket, amelyek segítségével később kimondhatja, hogy ÉN.

De mi történik, ha valakinek mindig csak egy icipicit térül el az egyensúlyérzéke? Miként jelentkezik ez az eltérés a gyerek viselkedésében? A legkorábbi években a kissé kibillent egyensúly nem okoz feltétlenül gondot, mert kiválóan tudunk kompenzálni. Később azonban, amikor a testet a térben finomabba mozdulatok által akarjuk koordinálni – pl.: amikor a szemünkkel a betűket próbáljuk követni a fehér papíron – megjelennek a károsodás jelei. Vagy a még összetettebb cselekvés során jelentkezhetnek, amikor ceruzával a kezünkben egy papírlapon meg akarjuk jeleníteni a betűket, összefüggő szöveget. Ezeknek a dolgoknak az összehangolására irányuló fizikai aktivitás biztos egyensúlyt igényel. A koordináció zavara sok szinten létrejöhet: minden szinten megnyilvánulhat; csak a legkifinomultabb szinten jelentkezik, mint a dyslexia, dysgraphia.

Az egyensúly mint érzék, tehát nem csupán az a valami, ami lehetővé teszi, hogy felálljunk és ne essünk el, hanem egyben az ÉN és a világ viszonyát alakító tevékenység. Olyan tevékenység, amely őrzi az éneket és lehetővé teszi, hogy bármit hozzon is az élet, egyensúlyban maradjak. Ha sohasem tapasztalhatjuk meg, hogy a világtól visszakapjuk önmagunkat, egyensúlyérzékünk megzavarodik, megsérül, felborul. Az egyensúlyvesztés a gyomorban jelentkezik egyfajta süllyedő érzés formájában. Képzeljük el, hogy ezt érezzük, valahányszor olvasni vagy írni akarunk. A tünetek ennél finomabbak is lehetnek, nem tudjuk, mi is a baj, csak azt tudjuk, hogy az iskolában nagyon a gyerek rosszul érzi magát bizonyos órák előtt vagy alatt.

A nevelés automatizálódásával párhuzamosan egyre inkább lelkesedünk az oktatás eszközei iránt, s egyre kevesebbet törődünk magával a gyerekekkel. Az érzékek leépülésének egyik oka lehet, hogy az újabb és újabb nagyszerű tárgyi eszközök bevonására fordítunk nagy gondot, de az is, hogy olyan pedagógiai módszereket próbálunk, amelyek csak elméletben csodálatosan jók a gyerekeknek. Ez eltereli a figyelmünket arról, akit nevelünk.

Ha nem figyelünk fel ezekre a dolgokra, az egyensúlyhiány folyamatosan jelen lesz a nevelésben. Ha soha nem tulajdonítunk fontosságot a másikkal fűződő viszonyoknak, az nem csupán azzal a következménnyel jár, hogy a gyerekekben lakozó Én nem kap megfelelő

figyelmet, elismerést, támogatást és táplálékot, de a tanár személyében nem is áll előtte egy egészséges személyiség értékes példaképe. Csak a belső egyensúlyban levő személyiség, aki önmaga marad, miközben párhuzamosan jelen van egy másik, sőt több más ember számára, mutat be olyan teljességet, integritást, amely utánzásra érdemes, és amelyet a gyerekek örömmel utánoznak. Ezáltal tanulják meg saját alapvető egyensúlyérzéküket finomra hangolni.

A korábbi években a gyerekek játékok ezreit találták ki, amelyeket örömmel fedeztek fel aztán felejtettek el, mert a következő pillanatban ugyanolyan könnyedén jött a következő játék, hogy elkápráztassa az érzéseket. Ma az érzések nem a világot tükrözik a gyerekeknek, hanem egy általunk kreált világ szimulációját. Egyre fiatalabb gyerekektől egyre többet követelünk, holott ha valakit megtanítanak 3 évesen olvasni, nem azt érik el, hogy hamarabb megszereti a tanulást, hanem csak létrehoztak egy olvasni tudó 3évest. Az a 3 éves, aki szalad, ugrik, mászik, pörög, forog, jobban felkészül a világra, később nyugalommal szemléli azt és értelmet talál benne, mert megvan az egyensúlya és képes a szabadságra. Ha olyan játékokat tanítunk, amelyek természetüknél fogva megengedik a gyerekeknek, hogy szabadon együtt mozogjanak és egymással kölcsönös kapcsolatba lépjenek, akkor a gyereket visszahelyezzük a testébe, és gyógyítsuk az érzéseit.

Tevékenységeik irányításával sokat tehetünk a gyermekekért. Alapvető, hogy tudjuk, milyen célból és milyen készséget tanítunk/fejlesztünk a különböző életkorokban. A tiszta látás nagyobb felelősséget igényel.

II.

REJTETT KINCSEK

Javaslatok és ötletek a játékok tanításához

A játékok bemutatása

1. **Elvont:** Egyes gyerekek verbális, intellektuális síkon is képesek a magyarázatot követni. A tizenéves kor derekán levő gyerekek gyakran már kifejlesztették ilyen irányú készségeiket, és ezért megbirkózhatnak már az ilyen magyarázatokkal.
2. **Képes:** a gyerekek egy másik csoportja jobban érti az olyan magyarázatot, amely hasonlatok, képek, vagy valódi történetek felhasználásával ismerteti a szabályokat. Pl.: A játéktér lehet őserdő vagy tenger, ahol tigrisek vagy cápák lesnek rájuk. A fa, a fal lehet kastély, lehet varázsereje is: ha megérintik, láthatatlanná válnak, és nem foghatják meg őket. A gyerekek többségének képzelete gazdagodik ezzel a módszerrel, és élénkebbé tehetik a játékot. Az ilyen ismertetési mód másik nagy előnye, hogy eltereli a figyelmet a játék alapvető fizikai jellegéről, és lehetővé teszi, hogy a különböző képességű gyerekek mindegyike találjon magának szerepet benne. Ösztönzi az alkotókedvet, segít az eszközök keltette félelem eloszlításában is. Sok gyerek fél a labdától, de ha a labdából kard lesz. amit el kell kerülni, vagy értékes kincssé változik, amit meg kell őrizni, akkor ők is meglepően szívesen játszanak vele. Azok a gyerekek, akik túl korán a testi képességekre helyezik a hangsúlyt, képzeletük viszont szegényes, gyakran csalódnak, amikor rájönnek, hogy nem érik el azoknak a felnőtteknek vagy gyerekeknek a szintjét, akiket követni szeretnének. Fanatikussá válhatnak, a kellelénél nagyobb elszántsággal összpontosítanak a győzelemre, és előfordul, hogy nem tudnak beilleszkedni a többi közé, vagy játékrombolók lesznek. A képek segítenek ezeknek a térben és viselkedésben koravén gyerekeknek, hogy lazítsanak, és a játékot csupán a játék kedvéért, annak örömeért játsszák.
3. **Utánzó:** Vannak olyan gyerekek, akik jobban szeretik, ha bemutatjuk nekik a játékot. Szükségük van arra, hogy valaki bemutassa nekik, mit kell csinálni, igénylik, hogy helyezze el őket a vezető a játéktéren, s a valódi játék előtt játsszák elő a cselekvéseket. Ez kiválóan edzi a gyerek akaratát, látja mit kell tennie és nekilát. Ez az egészséges akaratfejlődés alapja, amely később belső erő szempontjából meghatározó fontosságú.
4. **Kombinált:** Ha tizenéveseknek vezetünk be egy játékot, a játékvezető mindhárom módszert felhasználhatja. Pl.: kosárlabda pontszerző játékban Elmagyarázza a technikai megközelítést, a kéz és test megfelelő helyzetét, segítségül hívhat egy képet, képzeld el egy kosarat egy polcnak, amelyre rá kell helyezned a labdát, stb... be is mutathatja a dobást.

Természetesen mindannyiunkban meg van a képesség, hogy a három módszer bármelyikével tudjunk tanítani és tanulni. Inkább azt gondoljuk át, hogy melyik életkorban, milyen helyzetben válik uralkodóvá egy-egy módszer. Nekünk felnőtteknek is vannak domináns hajlamaink, és ha a csoport minden tagját ösztönözni akarjuk és szeretnénk bevonni a játékba, ezt tudatosítanunk kell magunkban. Lehetséges, hogy szívesebben

alkalmazunk elvont magyarázatokat, és ha ebből egyes gyerekek nem fogják fel a teendőket, akkor más szavakkal próbáljuk leírni ugyanazt, s közben nem vesszük észre, hogy beleragadtunk az elvont közlés módszerébe. Ha a gyerek továbbra sem érti a magyarázatot, kirekesztettnek érzi magát, sőt másokat is zavarni kezd. Az is előfordulhat, hogy ezek után a gyereket fegyelmezni kell és büntetni is, pedig a felnőtt önismereti hibája okozta a problémát.

Az erőszakoskodás leszerelése

A diákok között a játék mélyebb szinten hat a viktimizáció (kipécézés) dinamikájára, mint a szokásos rászólás, kioktatás, vagy éppen a kárt okozó büntetés. Sok olyan játék létezik, amely az erőszakoskodóknak és áldozatainak egyaránt segít az egészségesebb társas viszony kialakítására. A gondosan kialakított és felügyelt játékok úgy segítik az erőszakoskodó és az áldozata közötti érintkezések szabályozását, hogy nem szítanak konfliktust, és mindeközben az egész csoport részese a játék társas dinamikájának. A játék úgy ad lehetőséget egy problématerület feldolgozására, hogy az erőszak áldozata közben nem válik teljesen védtelenné.

A játékokban lehetővé válik, hogy az erőszakoskodó, – s a többiek is – vezetőként, építő módon mutathassa meg erejét. A játékok az erőt és az energiát pozitív módon használhatják, pozitív módon vezetik le a bennük forrongó agresszivitást.

Az erőszak áldozata legtöbbször valamilyen szempontból gyengébb vagy kisebb, látható módon is eltérhet a többiektől, szemüveges, stb... Gondosan tervezett játékokban az ilyen különbözőségekről el lehet terelni a hangsúlyt, vagy éppen kiemelni az előnyét.

Pl.: túlsúlyos gyerek – kötélhúzásban horgonyzó erő

kisebb, vékonyabb, fürgé gyerek – fogójáték

félélnk, visszahúzódó gyerek – jó megfigyelő a toronyór játékban

Ha olyan játékot tanítunk a gyerekeknek, amelyet élveznek, akkor azt a szünetben is folytatják, így csökken az erőszakoskodás esélye. Ha olyan játékot játszunk, amelyben a potenciális áldozat megcsillanthatja rejtett képességeit, segítünk társainak abban, hogy észrevegyék a jó tulajdonságait, és több elismerést kapjon tőlük. A legtöbb antiszociális viselkedési forma gyökere az önbecsülés és elismertség hiánya.

Ha valaki mégis erőszakoskodik:

- gyorsan oldjuk fel a konfliktust és tereljük el róla a figyelmet, különben további ellentétek keletkeznek. Összpontosítsunk a felmerült érzésekre és a következményekre.
- Ne büntessük és ne szégyenítsük meg ott helyben azonnal az erőszakoskodót. Ez csak növelné az ő elszigeteltségét és az áldozatára nehezedő nyomást, ami által legfeljebb rejtetté válik az erőszakoskodás.
- Ne tartsunk az erőszakoskodónak kiselőadást a többiek előtt. Ez csak növeli a tekintélyét, és ő lesz a hirhedt fekete bárány.
- Ne töltsünk órákat beszélgetéssel, tervezzünk inkább vidám levezető játékot, amelyben az erőszakoskodó, az áldozat és néhány barátjuk egyaránt részt vehet.
- Dolgozzunk kis csoportokban, és hallgassuk meg, mit mondanak a gyerekek arról, hogyan lehetne javítani a dolgon.

Csapatok formálása

Ha két kijelölt csapatkapitány maga válogatja össze a csapata tagjait, általában a legerősebb, vagy legnépszerűbb játékosokat választják előbb, a gyengéket utoljára. Ez egyeseknek kínos lehet, ezért más módokat lehet alkalmazni.

- Tornasorból alakítva: Nagy kört alakítva, minden második ember előre lép, két kör jön létre, ami a két csapat lesz.
- Szabad párválasztás: két csapatkapitány választhat felváltva a párok közül úgy, hogy az egyik kiválasztja magának a pár egyik tagját, a pár másik tagja beáll a másik csapathoz. A kapitányok felváltva választhatják az első tagot.
- Kiszámolós: Hagyományos kiszámolók segítségével körben állva. Akire az utolsó szótag kerül beáll az egyik csapatba. A kiszámoló ismétlésével kiszámolt gyerekek a másik csapatba.
-

A játék befejezése

A játékosoknak fontos, hogy a játék egyértelműen záruljon le. Ezt a játék elején el kell fogadtatni a játékosokkal. A játék után beszéljük meg a gyerekekkel a történeteket. Ez segíti reflexív gondolkodásuk kialakulását, megnyugtatja őket, s egyszersmind a játékidő tudatos lezárását is jelenti. A játék végén töltsünk 10-15 másod percet teljes csöndben, ez elősegíti, hogy a gyerekek mélyebb szinten is befogadják a játék közben végzett tevékenységet.

III.

A SZABÁLYOK MEGSZEGÉSÉNEK, A JÁTÉKRONTÁSNAK ÉS A VISZÁLYNAK OKAI ÉS KEZELÉSE

Oka és kezelése

A gyerekeknek szilárd viselkedési határokra van szüksége. ebből is a világról tanulnak, mi az, ami elfogadható benne, és mi nem. Gyakran kimutatható összefüggés van egy gyerek életviteli sajátosságai között és aközött, hogy rendszeresen felrúgja a játékszabályokat, nem vállalja a felelősséget, a tettei következményét. Általában két kategóriába illeszthetők ezek a gyerekek.

Azok a gyerekek, akit otthon elengednek. Ritkán ütközik korlátokba, ha mégis, akkor a szabályszegés következménye nincs következetesen meghatározva, vagy ha igen, a büntetés a valóságban nem következik be. Gyakran töltenek hosszú időt felügyelet nélkül. Nehezen alkalmazkodnak a szabályokhoz. Nem akarnak részt venni a szabályok kialakításában és nem érdekli, ha más megszegi azokat, vagy esetleg túlreagálja a helyzetet. Ha a többiek rossz néven veszik, kiszállással fenyegetőzik, néha kikényszeríti, hogy a többiek az ő kénye-kedve szerint módosítsák a szabályokat. Felügyelt helyzetben, amikor felnőtt is jelen van, segít, ha központi szerepet kaphat a játékban. Bátorítsuk, hogy vegyen részt a szabályok kialakításában. Az is segíthet, ha bizonyos értelemben a játék résztulajdonosává tesszük, pl. azzal, hogy feladatokat adunk neki bizonyos alkalmakkor csak ő tarthatja az eszközt, Ha megszeg egy szabályt, bátorítsuk új szabály alkotására, módosítsa ötletével, ha nem ért egyet a mostanival. Ez a segítőkész hozzáállás a kötöttséget rosszul viselő gyereknél.

A játékrontó gyerek másik típusa az ellenkező végletet éli át otthon, a tekintélyelvhez túlzottan ragaszkodó, túlságosan korlátozó szülők gyereke, akire engedetlenségének következménye gyorsan és mindig visszaüt, és botlásai enyhítő körülményeit nem könnyen veszik figyelembe. Az ilyen gyerek általában központi szerepet vállal a szabályalkotó folyamatban, de merev és képzeletszegény szabályokat és következményeket talál ki. Ha szabályszegéssel vádolják, körömszakadtáig védekeznek, s ha továbbra sem engednek neki, megpróbálja úgy értelmezni a szabályokat, hogy cselekedete beleférjen a keretek közé. Ha ez nem sikerül, gyakran túlzottan zaklatottá válik és fenyegetően viselkedik, hasonlóan ahhoz, ahogy a szülei bánnak vele- Eleinte meg kell kérni, hogy közvetítsen mások vitáiban, ami számára megoldható feladat; később azonban neki kell kijelölni egy másik „bíró”, esetleg több gyereket, amely az „ítélkező” szerepét tölti be. Elmondhatja ellenérveit egy ügyel kapcsolatban, és joga van a meghallgatásra, de arra kell bátorítani, hogy esetenként fogadja el a többiek döntését. Végül rábízhatjuk, hogy szükség esetén értelmezze, alkalmazza a szabályokat. Ha szülő partner, értesíthetjük a gyerek nehézségeiről és arról, hogyan akarunk neki segíteni.

Magatartási zavar és vérmérséklet

Egyes gyerekek természetüknél fogva jobban viszonyulnak a szabályokhoz, mások kevésbé. Ez sokkal mélyebben gyökerező tulajdonság, mint az előző felvett magatartásformák. Ez a mélyen gyökerező tulajdonság általában a temperamentum, vérmérséklet fontos szerepet játszik abban, hogy hogyan viszonyul a gyerek a szabályokhoz és a következményekhez.

A megértésre irányuló őszinte törekvés az egyik legnagyobb ajándék, amit egy nevelő adhat. Ha megpróbáljuk megérteni őket, új lehetőségek tárulhatnak fel a kapcsolatban, és kitoronthatunk a destruktív magatartásformák ördögi köréből. Ha ismerjük a vérmérsékleti kategóriákat, nagyon hasznos eszközként használhatjuk a megértés és együttérzés fejlesztésében. Feladataink ezzel kapcsolatban:

- Minél tárgyilagosabban határozzuk meg saját vérmérsékletünket. A lehető legőszintebben kell szembenéznünk saját uralkodó jellemvonásainkkal. Természetesen mindannyiunkban megvan mind a négy vérmérséklet, de általában egy vagy kettő dominál. Ha egy darabig figyel magát az ember, észreveszi, hogy bizonyos helyzetekben legtöbbször melyik érvényesül erőteljesebben.
- Ha meg akarunk érteni valakit, az előítéleteket félre kell tennünk. Ha sikerül tudatosan, ítékezés nélkül megfigyelnünk a másik viselkedését, jobban megvilágosodhat a probléma, és az is, mit tehetnénk a kapcsolat javítása érdekében.
- Mit tehetünk az ilyen helyzetek, konfliktusok megoldása érdekében? Ebben segít a vérmérsékleti kategóriák ismerete.

1. A kolerikus, tűzokádó: A szabályokat jogsértő korlátozásnak tekinti, kifelé forduló, uralkodó típus. Gyakran erőteljes testalkatúak, erélyes léptekkel járnak, szavaik nyomatékosak, határozottak. Nekik a játék személyes kihívás, jó alkalom, hogy győzhessenek. Sokuknak gyenge az emlékező tehetségük, nyugtalanok, türelmetlenek, s gyakran már akkor belevágnak a játékba, mielőtt az ismertetés végére ért volna. Előfordul, hogy csak amiatt vét a szabályok ellen, mert már rég elfelejtette, vagy ismertetésükkor oda sem figyelt. Játék közben hajlamos a saját hibáiért másokat okolni, és ez sok konfliktus forrása.

Erős büszkesége miatt konfliktus esetén az ilyen gyerekekkel csínján kell bánni. Csendesen szóljunk hozzá, és ha másképp nem megy, halasszuk el a beszélgetést, amíg le nem higgad. Dicsérjük meg pozitív tetteit, különösen azokat, amelyek bátorságot és merészséget igényelnek. Építsünk vezetői képességeire.

Bármennyire látjuk is mi a probléma és mi lenne a megoldás, ő csak akkor tud kikeveredni a konfliktusból, ha közben továbbra is érzi vezető szerepét és nem szégyenül meg. Ha a fülébe súgjuk a megoldást, valószínű elfogadja és saját ötletként harsányan közlésezi.

Legyünk tapintatosak, de határozottak. Döntésünk legyen végleges. Ne kerteljünk, mondjuk ki a lényegét. A kolerikus vérmérsékletű gyerek igyekszik rávenni a tanárt az álláspontja megváltoztatására, de az elismerést azzal vívhatjuk ki, ha szilárdan kitartunk mellette.

2. A szangvinikus, pillangó: Az ilyen gyerek a szabályokat valójában nem megszegi, hanem csak figyelmen kívül hagyja: úgy tekinti, hogy ezek főleg a többiekre vonatkoznak, akik oly balszerencsések, hogy szükségük van ilyesmire. Szeret szabadon jönni-menni, sehol sem időzni túl sokáig. Gyakran karcsú, arányos testalkatú, élénk, kecses mozgású, szavai választékosak. Baráti kapcsolatai ingatagok, gyakran változik. Memóriája általában

gyengébb, ezzel szemben nagyon is élesen érzékeli a környezetét. Igen erősen kötődik a jelenhez. Nem vesz a szívéra, ha szabályszegéssel vádolják, ritkán bocsátkozik vitába. Látszólag mindent elfogad, amit mondanak neki, és társai úgy érzik megoldották a problémát, mehet tovább a játék. rövid idő belül kiderül, hogy a pillangó el engedte a füle mellett az egészet és újra elköveti ugyanazt a hibát. A többi gyerek ezen fel szokott bősülni, hogy „Mindig elrontja!”.

Vagy elviseljük közösen ezt a bosszantó viselkedést, vagy kizárjuk a játékból. A pillangó gyermek dühkitörése amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan megy is. Képes sértő, bántó dolgokat tenni vagy mondani, aztán sürgősen kimegy és otthagyja a többieket, hozzák helyre ők a pusztítást, takarítsák el ők a romokat. Ha később a szemére vetik, azt mondja csak viccelt, miért vették komolyan a többiek? Azért teszi mindezt, hogy ami számára igazán kínos, a következményeket elkerülje.

Ha a felügyelt játék alatt konfliktus adódik, azonnal kell cselekedni. Ha késlekedünk, előfordulhat, hogy a szangvinikus gyerek már mással foglalkozik, és nem sokat érdeklí mi történt az előbb.

Építsünk az együttérzésére. Kérjük meg, hogy próbálja megérteni, milyen kellemetlenségeket okoz a többieknek. Megkérhetjük, hogy nekünk tesz személyes szívességet, ha helyrehozza a dolgot. a pillangó gyermek nagy melegséggel viszonzza a barátságos közeledést. Bár érdeklődése az élet sok területén felszínesnek tűnhet, személyes közeledés révén igazi odaadás ébreszthető benne.

3. A flegmatikus, a béke szigete: A flegmatikus szereti a szabályokat. Ritkán vét a szabályok ellen, de ha mégis, ezt el is ismeri, méltósággal fogadja a következményeket. Bár nem panaszkodós, nehezen jön ki a sodrából, de időnként hevesen reagál, ha valaki szabálytalankodott és ezt nem ismeri el. Gyakran gömbölyded, testes, poroszkáló, egyenes járású, mozdulatai lassúak, de határozottak. Logikus gondolkodású, szeretetre méltó, de kissé visszafogott. Jó csapatjátékos. Jó stratégia, s ha van rá idő, képes részletes tervet kidolgozni. ha olyasmire utasítják, amihez nincs kedve, inkább feltűnés nélkül nem csinálja, de nyíltan nem vitatkozik.

A dühe olyan, mint a szökőár, ritka, de ha kicsap, kő kövön nem marad. Vakmerő, mindent elemésztő, nem kímél senkit és semmit. Ha jó megfigyelők vagyunk a kitörés felismerhető korai jelekből. A megszokott lazaságból sértődés, türelmetlenség vagy zárkózottság lesz, érezhetővé válik, hogy nincs rendben valami. Ilyenkor türelmesen és megértően megkérdezhetjük bántja-e valami, de ha ez nem segít, jobb, ha fedezékbe vonulunk és megteszünk minden óvintézkedést: pl. az osztálytársak ne bonyolódjanak vitába vele.

Nagy szüksége van rá, hogy mi, körülötte levők megőrizzük a józanságunkat, hogy a vihar elültével meg tudjuk vigasztalni, és segíthessünk neki az újjáépítési folyamat megkezdésében. A düh nemcsak a régi formák és szokások ellen irányul, de változásra is, a személyiség formálására is lehetőséget ad. Ez kényes időszak, jó pár napba telhet, amíg megvigasztaljuk, és csak azután kezdetünk finoman célozni a pozitív változások irányába. Időt kell adnunk, hogy minden átgondolhasson.

Gyakran halljuk a flegmatikus gyerektől, hogy „Hú de unalmas!” Ilyenkor megkérjük, hogy álljon ki a játékból és üljön le, ne csináljon semmit, de tényleg semmit a világon! Egy darabig mutatja, hogy élvezi, de tartunk ki! Akárhányszor is szeretne visszaállni a játékba, mondjuk neki, hogy üljön le, „élvezze ki” az unalmat. Éreztessük vele, hogy nem haragszunk, de ne próbáljuk bevonni. Lehet, hogy az egész játék alatt ül, mire végül odasomfordál és kéri, hogy hadd állhasson be. Örömmel teljesítjük. Ez ugyan apróságnak tűnhet, de mélyebb szinten mégis fontos előrelépés a fejlődésében.

4. A melankolikus, hervadó liliom: A melankolikust leginkább az sodorja konfliktusokba, hogy nagyon el van foglalva saját magával. Ha hibáztatják valamiért, mélységesen megdöbben, megsértődik és mogorva lesz. Mivel gondolatai önmaga körül forognak, nehezen érti meg, hogy valaki más szempontból is nézheti ugyanazt. Mindent személyes sértésnek vesz. Szubjektív, személyeskedő megjegyzésekkel vág vissza, nehezen tud a probléma lényegére összpontosítani, pl. a szabálytalanságra. Nagyon érzékeny a gúnyra, ő azonban nyugodtan gúnyolódik másokon. Gyakran vékony, nyúlánk testalkatú. Viselkedése visszahúzódó, arcszíne fakó. Beszéde tétova, sokszor megáll körülnézni, hogy mit szólnak hozzá a többiek. Alacsony a fájdalomküszöbe, minden kis ütést, lökést megérez. Nincs sok barátja, egy vagy két társához fűzi szoros kapcsolat. Kedveli a magányos elfoglaltságokat. Jó az emlékező tehetsége, ha olyasmiről van szó, amiben ő maga is részt vett. szorosan kötődik a múlthoz.

Ha a melankolikus mérges, olyan, mint az orvlövész, biztonságos, álcázott rejtekhelyéről sértő megjegyzéseket tesz mindenkire, akit veszélyesnek ítél vagy aki a közelébe merészkedik.

Ne szorítsuk sarokba, mert akkor lesz egy dühös foglyunk, akinek nincs más választása, mint elmenekülni vagy megtörve megadni magát. Sokkal jobb, ha biztosítjuk arról, hogy megértjük a fájdalmát, és nem akarjuk bántani. Adjuk tudtára, hogy nem vádoljuk, de amit tett, neki és a többieknek is rossz, fájdalmat okoz, és szeretnénk segíteni, hogy jóvá tehesse. Csak ekkor enged közel magához.

A melankolikus gyerek noha szeretne beállni a játékba, nehezen szánja rá magát. Álldogál a pálya szélén, és lelki szemei előtt sorra bekövetkezik minden baj, bántás, sérülés, megaláztatás és mindaz a rossz, ami játék közben előfordulhat.

Semmit sem ér, ha egy melankolikust úgy próbálunk megvigasztalni, hogy „Ne törődj vele, nem is olyan nagy baj!” Ez csak abban a hitben erősíti meg, hogy őt senki sem érti meg, és fokozza az elszigetelődését. Beszélgessünk vele arról, hogy milyen nehéz is beállni, ráadásul bánthatják is, de neki majd meg kell próbálni túltenni magát a sértésen.

A melankolikus gyerek gyorsan felfigyel mások szenvedésére. Ez a jellemvonás segíthet abban, hogy ne csak a fájdalmat lássa, hanem azt is hogyan segíthetne. Nagyon szolgálatkész tud lenni, ha úgy érzi, hogy áldozatot hoz.

Óvakodjunk attól, hogy rosszkedve ránk is átragadjon. Barátságosan, de tárgyilagosan hallgassuk a múltra és a jövőre vonatkozó félelmeit és panaszait. Látnia kell, hogy megértjük az érzéseit, de továbbra is biztosan és nyugodtan uraljuk a helyzetet.

Tényleg idegesítő, sőt dühítő tud lenni a felnőtt számára, ha egy gyerek nem tartja be a játékszabályokat, és nem tiszteli a tekintélyt. Az ember úgy érzi, hogy az ilyen gyerekekkel mindenképpen baj lesz, és bármit terveztek is aznapra, egészen biztos, hogy megpróbálja majd tönkretenni. ez odáig fajulhat, hogy már számítunk rá, sőt előre figyelmeztetjük a gyereket, hogy ezúttal nem fogjuk eltűrni. Így beleilleszkedünk abba a viselkedési sémába, amit épp meg akarunk változtatni.

Vannak olyan nehéz helyzetek, amelyeket érzésünk szerint jól oldottunk meg. Vizsgáljuk meg ezeket, tanuljunk a sikereinkből. mi volt az oka, hogy a gyerek megnyugodott, és el tudta fogadni, amit javasoltam. A nehéz helyzetekkel való fáradságos belső munka kettős haszonnal jár: gyermekeink megerősödve nőnek fel, mi pedig megtanulunk bánni feldolgozatlan érzelmeinkkel. A gyerek önkéntelenül tiszteli az olyan felnőttet, aki képes saját gyengéit is elismerni.

IV:

FOGLALKOZÁSOK JÁTÉKKÖRÖK SZERINT: ÖSSZESEN 37 ÓRA

1.) Csapatjátékok a szabadban **20 óra**

Fogójátékok:

1. Papsapka: tornateremben vagy szabadban

Kellékek: egy letett sapka, 2db tornapad

Két csapatot alakítunk, mindkét csapat egy-egy padon ül egymással szemben, a pálya két szélén. A tér közepén helyezkedik el a földön a papsapka. Mindkét csapat játékosait beszámozzuk 1-től fölfelé egyesével. A játékvezető kikiált egy számot, erre mindkét csapat azonos számú játékos felpattan és meg akarja szerezni a sapkát. Aki elsőnek kapja föl, igyekszik a saját csapatához eljuttatni. A másik csapat tagja kergeti és, ha elkapja, mielőtt a padra ül, akkor elrabolta pontot. Ha sikerül a padhoz juttatni a sapkát mielőtt elkapják, akkor az ő csapata kapja a pontot

Ha az eredeti két játékos ponthelyzetbe kerül és nem mernek hozzáérni a sapkához, akkor a játékvezető újabb számot mond és nekik kell megszerezni a sapkát. Csak azonos számú játékos érintése szerez pontot.

2. Tűz és jég: egy kb. 25 x 15 lépésnyi terület, udvar

Kellékek: nem szükséges

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy ország, ahol két nép lakott: az egyik a tüzet ismerte, a másik meg a jeget. Szerettek volna találkozni, hogy megosszák egymással a tűzüket és a jegüket, de lakott a közöttük levő területen egy óriás, aki ebben mindig megakadályozta őket. Ha észrevette, hogy a két népből egymás felé tart két vándor, gyorsan közéjük lépett, és megpróbálta elkapni valamelyiket. Ha azonban a két utasnak mégis sikerült megérintenie egymást, varázserejük támadt, és kiszabadultak a jeget cipelő utas elért végre a tűzföldre, a tüzet vivő pedig a jégföldre.

Két csapatot alakítunk a gyerekekből, az egyik képviseli a tüzet, a másik a jeget. A tűzcsoporthoz a játéktér egyik végén áll sorba, a jégcsoporthoz pedig velük szemben sorakozik fel. Az egyik gyerek az óriás. Ő középen áll, és így kiált: **Tüzek, jegek, ide gyertek! Egymást érve elmehettek!**

a tűz és a jég igyekszik megérinteni egymást, az óriás ebben szeretné megakadályozni őket. Ha sikerül, a jégföldi a tűzföldi csapathoz, a tűzföldi pedig a jégföldi csapathoz csatlakozik. Ha az óriásnak sikerül megfognia egyiküket, akkor az elfogott lesz az új óriás, a másik utas visszamegy oda, ahonnan elindult. A régi óriás a másik csapathoz megy. Ha az óriásnak 3-szor nem sikerül senkit megfognia, akkor új óriást választunk.

Változat: legyen csapata a szélnek és a földnek is, és négy utas jön. Megpróbálnak találkozni, de ha már ketten együttvannak, és az óriás üldözi őket, szétszakadhatnak, hogy gyorsabbak legyenek.

Ez a játék a csoport és az egyén közti kapcsolatok dinamikájára irányítja a figyelmet.

- a többiek ellen munkálkodó egyén,
- a társas együttműködés és kapcsolattartás előnyös volta,
- az önző óriás, aki csak magára gondol, és nem tűri a másik érvényesülését a környezetében,
- melyik gyerek, szeret a másikat segíteni,
- melyik gyerek viselkedik úgy, mint az óriás, amikor együtt kellene működni társával.

3. Iromba:

Kellékek: négy szőnyeg ezek a házak, matracok által alkotott kör közepén van az óriás fazeka

Ütős labdajátékok

Reflexjátékok

Golyózás

Fallabdák, labdás játékok

Csapatok egymás ellen

2.) Taktikás táblás játékok **10 óra**

Ki nevet a végén?

Pachisi (saját készítésű hindu eredetű játék)

Kis malom

Kettős malom

Dáma

Tizenkét köves játék

3.) Kártyajátékok: **7 óra**

UNO, SOLO

Kincskereső

Lobo 77

Kártyadominó

2.
ZENEI NEVELÉS

Tevékenységi forma: osztályszintű
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: 1.c osztály tanulói

Csoportvezető: Főbusz Nóra

A JÁTÉK SZEREPE A KISGYERMEK ÉLETÉBEN

„Aki korán rákap a jóra, azon később már nem fog a rossz.” (Kodály)

Minden gyermek életében fontos helyet foglal el a szerepjáték. Ezen keresztül észrevétlenül simul bele a felnőttek világába, mintákat kap, folyamatosan tanul azonosulni másokkal. Énekes játékaink nagy csoportja is azt a feszültséget hordozza magában, hogy a kisgyermek ügyessége, vagy a véletlen folytán egyik pillanatban egér, utána cica vagy farkas – bárány stb... A szerepcseré okai is fontosak a gyermek fejlődése szempontjából, mert objektíven fel tudja mérni lehetőségeit anélkül, hogy erre felnőtt rávilágítana, s a győzni akarás miatt folyamatos erőfeszítéseket tesz szintén felnőtt figyelmeztetése nélkül. A véletlenszerűség elfogadása játék közben szintén nem haszontalan, ha arra gondolunk, a későbbiekben hány miatt marad válasz nélkül.

A szerepjáték és az énekes játék között azonban van egy lényeges különbség. Míg a szerepjátékban általában valós jeleneteket reprodukál, addig az énekes játékokban szimbolikus szerepet vállal. E szerepek vállalásával jelképeket alkot, ezzel a művészethez közelít. Az énekes játék drámai szerkezete – induló kép után feszültség növekedése, végén oldódás – is a művészi formához áll közelebb, akár egy színdarabban, vagy nagyobb lélegzetű zeneműben. Ezzel a gyermekkori élménnyel, hogy a feszültség és oldódás a művészet dinamizmusának lényege, kulcsot kapott egy nagyon gazdag világhoz. Az énekes játékok további nagy előnye az énektelenekkel szemben, hogy főleg alakuló, kezdő csoportok esetében az idegenekkel szembeni gátlást segít legyőzni, mert van a feladatnak egy formai motívuma: maga az éneklés, ami minden feszültségen átível, fizikai értelemben is felold az állandó rezgés miatt (keleti orvoslás). A közösséggé válást felgyorsítja a közösen létrehozott produktum: az ének. S mivel az éneklésnek fizikai törvényszerűségei vannak, egy-egy játék esetében a fejleszhető területek száma hatványozódik. Időbeli korlátok szükségszerű megállapítása alól is fel van mentve az énekes játék vezetője, mert a dalnak van eleje, közepe, vége – mely az arányérzék folyamatos fejlődéséhez vezet. Sokszoros ismételtetősége miatt minden gyermek számára fokozódó feszültséget, ezáltal fokozódó élményt nyújt. S ha ezeket az élményeket számára fontos emberek társaságában szerzi, ezáltal gazdagabbá válik érzelmileg. Végül a kulcs meg a kapu mellé adjunk pilléreket is: fejlesztjük értelmét, emlékezetét, állóképességét, mozgáskoordinációját, egyensúlyérzékét, empátiáját. S ez már a Kánaán: modernizált oktatásunk zenei nevelését tekintve két és félezer év elmúltával ismét kezd hasonlítani az ókori görög nevelési elvekhez!

A ZENE SZEREPE, A ZENETANULÁS HATÁSA A KOGNITÍV FOLYAMATOK FEJLŐDÉSÉBEN

Piaget a gyermekek kognitív fejlődésével kapcsolatos elmélete szerint a gyermek aktív információkereső lény, és a fejlődésében az érés, illetve a környezet kölcsönhatása játszik szerepet. Piaget a gondolkodás lényegét az értelmi műveletek kialakulásában látja, amelyek a külvilág belső leképezései. A cselekvések szerkezete, a tárgyakkal végzett műveletek belsővé válnak, a fejlődés révén a gyermek a műveleteket már nemcsak konkrét tárgyakkal, hanem gondolatban azok szimbólumaival is képes elvégezni. A gondolkodás ebben az értelemben belsővé vált cselekvés, a tudás pedig lényegében az elsajátított cselekvések, értelmi műveletek, műveleti folyamatok szerkezeti tárháza. A gyermek nem a készen kapott tudás passzív befogadója, hanem saját tudását az aktív cselekvés révén létrehozza.

A régi Kelet és a régi Európa – a görögök – iskoláiban a zene és a tánc volt az első és hosszú ideig a legfontosabb tantárgy. Az egészen kicsi gyerekeket legelőször énekekre és játékos táncokra tanították, mert úgy tartották, hogy a zene iskolázza az érzelmeket, és a tánc tanít meg

az érzelmek pontos és mértéktartó testi kifejezésére. Úgy gondolták, hogy csak az érzelmeiben és testi mozgásában jól iskolázott ember tud majd egészségesen gondolkodni. Ez a felfogás még a középkorban is élt. A hét szabad művészet közül az első, az alapvető a zene volt. Úgy vélték, hogy a zene és a zeneelmélet készít fel legjobban a matematikára, a geometriára és a filozófiára.

A zenei nevelés csak kis része a nevelésnek, de erőteljesen befolyásolja a gyermek általános fejlődését, a különböző benyomások egymással összefüggésben hatnak rá. A zenei nevelés "áttételes hatása" a különböző képességekben mutatkozik meg, ugyanígy más képességek alakulása hat a gyermek zenei fejlődésére is. A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket, ezért is elengedhetetlen eszköze az általános nevelőmunkának.

„... a zenével való nevelés a legkiválóbb, mivel a ritmus és a harmónia a legmélyebben érintik a lélek középpontját, méltóságot és nagyszerűséget kölcsönözve annak.” /Szókratész/

„Azért van olyan óriási fontossága a zenei nevelésnek, mert a ritmus és a dallam hatolnak be legjobban a lélek belsejébe, azt hatalmas erővel megragadják, s jó rendet hozva magukkal, azt, aki helyes elvek szerint nevelkedik, rendezett lelkű emberré teszik, aki pedig nem, azt épp ellenkezőleg.” /Platón/

A hangmagasság, ritmus és mozgás fizikai ingerek, mégis összhatásukban – a szöveg játékos, szimbolikus képeit is hozzátevé – lelki jelenséggé, pozitív viszonyulássá, örömmé válnak. A dalok éneklése vagy meghallgatása fejleszti a gyermek érzékenységét, fogékonyságát, színessé teszi érzelmvilágát. A zenei nevelés a gyermek értelmére is hat. A zenei fogalompárok megértése összpontosított figyelmet, pontos megfigyelést kíván. A különböző módon szemléltetett fogalompárokban ugyanúgy fel kell ismerni a közös lényeges vonásokat, mint a matematikában vagy a környezetismeretnél. Az összehasonlítás (megkülönböztetés, azonosítás) értelmi folyamata, a gondolkodás ugyanúgy megy végbe, mint egyéb tanórákon. A dalok és játékok megtanulása a gyermek emlékezetét is fejleszti. A nagyoknál a figyelem szándékossága is erősíti az emlékezést és a gyorsabb tanulást. A szöveg összefüggését megértve a dalt is gyorsabban tanulják meg a gyerekek. A belső hallásból (külső akusztikus inger nélkül is) felidézhető, előhívható az ismert dallam. A gyermek általában minél több dalt tanul, annál jobban fejlődik az emlékezete. Annál hatékonyabb a felidézés, minél mélyebb szintű feldolgozással történik az adott dalanyag elsajátítása. Ezt az a tapasztalat is megerősíti, hogy sokkal hatékonyabb az a fajta tanulás, amikor nemcsak elolvassuk a szöveget, hanem például aláhúzással, vagy ritmizálva kiemeljük a lényeges részeket (kulcsszavakat, ütemhangsúlyon elhelyezkedő szótagokat), sőt ennél is hatékonyabb, ha készítünk egy vázlatot (versszakterkép) az énekelt szövegről. Ilyen módszerrel akár három népdal is megtanulható egy tanóra alatt, s „gyorsított érleléssel” azonnal a középtávú memóriába ültethető. Ez azért szerencsés, mert a heti háromszori ének foglalkozások esetében a konszolidáció igen hamar végbe megy, s nagyon rövid idő alatt – a többoldalú megtámogatásnak köszönhetően – a HTM-ben gyakorlatilag kitörölhetetlen nyomokat hagyunk. Ezzel egy időben a tanulási szakaszban működik a hangulatszelektivitás vagy hangulatkongruitás hatása. Eszerint a hangulati állapotunkkal összhangban lévő információt hajlamosak vagyunk kiemelni és később, akár már semleges állapotban, erre jobban emlékezni, mint a hangulati állapotunktól eltérő információra. Márpedig a népdalok nem mentesek hangulati túlfűtöttségtől, ezért valamilyen érzelmet előcsalogatnak a vele munkakapcsolatban lévőktől (énekes diák). A képzelet a már meglévő ismeretek, tapasztalatok emlékeiből rak össze újszerű, esetleg a valóságtól eltérő képet. A zenehallgatás közben saját élményei alapján minden gyermeknél más képzettársítás jelenik meg. A képzelet színessége nélkül nincs művészi átélés, csak a hangingerek tárgyilagos érzékelése, észlelése. Fantázia nélkül a zenéből elmarad az összefüggés, az arány, a dinamika szépségének és harmóniájának élvezete. A belső hallás és képzelet az alapja a gyermek zenei alkotókedvének. A már sok ismert dallamból, ritmusból kedvet kap arra, hogy maga találjon ki egy-egy dallamot vagy ritmussort. Ez fejleszti a problémamegoldó gondolkodást is. A zenetanulásnak olyan speciális módszerei vannak, melyek kiválóan megállják a helyüket a legmodernebb tanulás-módszertani irányzatokkal szemben is.

A Magyarországon 1950 óta működő ének-zenei általános iskolák nem véletlenül vívtak ki annyi elismerést maguknak. Ezekben az iskolákban nem zenészeket képeznek, hanem a zenében (és sok más területen) kiművelt gyerekeket. Az őket és eredményeiket elemző kutatók, szakemberek úgy találták, hogy az éneklő-zenélő gyerekek könnyebben tanulnak – és különösen könnyebben és jobban tanulnak nyelveket és matematikát, köszönhetően a kifinomult hallásnak és a hallási, a szólamok megjegyzésére beállított memóriának, valamint a zenei összhangzattan érzékletes matematikájának. Gyorsan, ugrásszerűen fejlődik ábrázoló- és rajzkészségük, melyben a térbe kivetített harmónia és ritmusérzék is segítheti őket. Orvosi vizsgálatok kimutatták, hogy az éneklő-zenélő gyerekek testarányai kedvezőbben alakulnak (mellkas térfogat), mozgáskészségük kifinomultabb. A naponta való együttes éneklés és muzsikálás – mikor egymáshoz igazodva mindenki az egészért felelős, s ez a munka a jó zene keltette érzelmektől átfűtött légkörben folyik – nemigen helyettesíthető más ilyenfajta tevékenységgel. A felelősségtudat, mint a motiváció egyik legerősebb formája jelenik meg a tevékenység során.

Melyek azok a csomópontok a zenei nevelésben, amelyek a gyermeki személyiség fejlődésében kedvező változásokat eredményeznek? A zenei képességek fejlesztése a gyermek egyéb képességeinek intenzívebb fejlődését vonja maga után, ez az úgynevezett transzferhatás. A zenei nevelés terén több kutató is foglalkozott ennek vizsgálatával. Kokas Klára kutatásai igazolták, hogy a zenei nevelés hozzájárul a magasabb rendű pszichikus funkciók fejlődéséhez (pl. a ritmusképzés figyelemfejlesztő hatása a matematikára vagy a biztosabb hallás hatása a helyesírásra). Kokas vizsgálataiban összehasonlította a zenei tagozatos és a normál tanterv szerint haladó diákok különböző területen mutatkozó teljesítményeit. Ezek a területek a következők voltak: „a vitálkapacitás, testi ügyesség megfigyelőképesség, továbbá számtani feladatok, helyesírási gyakorlatok voltak a próbák, amelyekben szinte kivétel nélkül zenei tagozatosok értek el jobb eredményeket. A zenei tagozatba járó gyermekeknél továbbá fejlettebb kreatív képességet, nagyobb emocionális érzékenységet, mélyebb élményfeldolgozást, valamint nagyobb belső kontrollt mutattak az eredmények.” Ma már egyre többet hallunk arról, hogy az orvosok a zenét, mint gyógyító szert ajánlják korunk emberének, különösen gyerekeknek.

ÖSSZEGZÉSKÉNT a következőket állapíthatjuk meg: a zenét tanuló gyerekek szociális kompetenciája fejlettebb, munkához való viszonya pozitívabb, értékrendje stabilabb, kevesebb a kiközösített tanuló, mint az általános tantervű osztályban, mert az együttmuzsikálás, éneklés hatására fejlődik az együttműködő képesség, a közösségi munka odafigyelésre, toleranciára, egymás segítésére is megtanít.

„A zene az életnek olyan szükséglete, mint a levegő. Hogy levegő nélkül nincs élet, sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik...” / Kodály/

Ebbéli tapasztalataimat szeretném hasznosítani a nem tagozatos gyerekek esetében is. Ennek oka a tantestületben eluralkodott nézet, melyről egyre többször váltunk szót olyan kollégákkal, akik nem ének-zene tagozatos osztályokban tanítanak, s folyamatosan növvő problémával állnak szemben: a gyerekeket lassan nem érdekli semmi. Persze ezek a kollégák azt is észrevették, hogy ez a tendencia a zeneis osztályokban tanuló gyerekekre nem, vagy kevésbé igaz. Azon tanakodtunk, hogy milyen módszereket lehetne átvenni a zeneisek programjából, hogy a többi osztályban is az ügyszeretet, a munka iránti tisztelet uralkodjon a nihilizmussal szemben. Másik irányból megközelítve a dolgot az is szembeötlő, hogy míg c és d osztályokban a kódos vagy felmentett tanulók zöme elkallódik – hiába a szakszerű, fejlesztőpedagógus által biztosított segítség –, addig a zeneiben négyes körüli átlagot hoznak, s csak elvétve fordul elő bukás.

Végül vegyük sorra

**A KIEMELT KOMPETENCIATERÜLETEK JELENLÉTÉT
AZ ÉNEK-ZENÉBEN!**

- Anyanyelvi kommunikáció: talán ezzel a területtel a legszorosabb a kapcsolat – népköltészet, szépirodalom alkalmazása dalok, zeneművek szövegeiben, verselési fajták, magán- és mássalhangzó törvények, műnemek, műfajok
- Idegen nyelvi kommunikáció: különböző idegen nyelvű dalok éneklése kapcsán találkozás tanult, vagy teljesen idegen nyelvekkel (héber, görög, latin, francia, angol, német, szlovák, orosz, spanyol, olasz)
- Matematikai kompetencia: hangközök, hangzatok, hangsorok, zeneelmélet, formatan
- Természettudományos kompetencia: népdalok természeti képei, pásztorélet, néprajzi kalendárium, növénytermesztés, földrészek, tájegységek, rezgés, akusztika, hangtan, hangszerek
- A hatékony, önálló tanulás: GYAKORLÁS
- Szociális és állampolgári kompetencia: körjátékok, szabálytartás, szomszéd népek dalai, többszólamúság, egyházzene, vallástörténet
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: szerepvállalás, fellépés
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség: művészettörténet, stílusok, korszakok, társművészetek, hangversenyek
- Digitális kompetencia: zenehallgatás, interaktív tábla, egyéni fejlesztő programok, internet használata, youtube, kottaprogramok

3. BÁBOZÁS, BÁBJÁTÉK

Tevékenységi forma: osztályszintű
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: 6. d osztály tanulói

Csoportvezető: Mózesné Soós Livia

A CSOPORTFOGLALKOZÁSOK CÉLJA

- Az érdeklődés felkeltése a bábozás, mint örömteli tevékenység iránt. Segítse a szabadidő hasznos, helyes eltöltését.
- Fejlessze sokoldalúan a tanulók értelmi képességének és személyiségét a bábjátékban rejlő fejlesztő hatásnak köszönhetően.
- Az osztályban pozitív irányban változzanak a társas kapcsolatok. Erősítse egymás elfogadását melynek köszönhetően az osztályban jobb légkör jöjjön létre.
- Alakuljon ki a tanulóiban olyan magatartási forma, amely igényes, esztétikus bábok elkészítését segítik.
- Tapasztalják meg a tanulók az együttműködés, az egymást segítő közös munka jótékony hatását.
- Nyújtson sikerélményt az osztály tanulóinak.

A BÁBJÁTÉK KOMPLEX FEJLESZTŐ HATÁSAI

Segít a kapcsolatok kialakításában: A játszó gyermek nemcsak a bábuhoz kapcsolódik, hanem mindenkihez, akit játszótársnak vél, így új utat nyit meg gyermek és felnőtt, gyermek és gyermek között.

Fejleszti a beszédképességet: A bábjáték színes világa örömeztet, vidámságot kelt a gyermeki lélekben, s ez a beszédét is színesebbé teszi. A bábokkal történő mesedramatizálás, verselés, éneklés kiemelkedően fejleszti a gyermek beszédképességét.

A bábjáték élményeket hordoz, közvetít, átélést jelent. A játék formai részéből meg tudjuk ítélni a gyermek mozgásfejlődését, találékonyságát, megfigyelő- és alkalmazkodóképességét, beszédfejlődésének fokát és minőségét. Ha csoportban játszik, játék közben szociális képessége, érzékenysége nyilvánul meg leplezetlen és természetes formában. A rejtett agresszió, a fokozott ingerlékenység, a hatalmaskodás, a szeszélyesség, az ellenségeskedés hamar felszínre kerül, ugyanígy a gátoltság, a féltékenység, a szorongás is.

Növeli az önbizalmat: Mivel önállóságot kíván a gyermektől, ezért önbizalmat, bátorságot ad. A bábu élőként hat, így fejleszti a gyermek érzelmi, akaratit életét és fantáziavilágát, tehát jellemet és akaratot formáló eszköz is.

Fejleszti az értelmi funkciót: Gondolkodásának kezdeti formája az érzékelésen, észlelésen alapul. A bábu - amellyel játszani, manipulálni lehet - kedvezően motiválja a gyermek megismerő tevékenységét, sőt, érdeklődését, figyelmét tartósan fenn tudja tartani, ezért az értelmi funkciók fejlesztésének is hatásos eszköze lehet.

Fejleszti az érzékeit: A bábjátéknál mozgás és szó egybekapcsolásából alakul ki a játék, s ez a két tevékenység fejlesztő hatással van a gyermek szem-kéz mozgásának

összerendezésére és a beszédképesség fejlesztésére egyaránt. A bábu eleven lény benyomását kelti, s így látás, hallás és tapintás élmény formájában nyújtja az ingereket, ezért alaposabb megismeréshez és ismeretszerzéshez vezet.

Része a vizuális nevelésnek: A bábjáték elsősorban esztétikai hatású, így alkalmas eszköze a vizuális nevelésnek. A bábu egyrészt látvány, melynek formái, színei keltik az első benyomást, másrészt mozgó figura. A benne rejlő mozgatási lehetőség cselekvésre, tevékenységre készíti a gyermeket.

Segít a rendszerzésben, a logikai gondolkodásban: A bábjáték az a varázslatos eszköz, amellyel a gyermek a már meglévő ismereteit rendszerezni tudja, összehasonlításokra, megkülönböztetésekre, csoportosításokra, következtetésekre, általánosításokra, sőt, ítéletalkotásra lesz képes. Amellett, hogy önfeledten játszik, észrevétlenül rendezi a külvilágból szerzett ismeretanyagot, s gyakorolja a logikus gondolkodást.

Segíti az ismeretszerzést: A bábjátékon keresztül emberi karaktereket ismerhetnek meg a gyermekek, minek nyomán megismerik a hozzájuk tartozó fogalmak jelentését is. Az emberi személyiségjegyek egész palettája ismerhető meg a mesés bábozás segítségével. Egy-egy elvont fogalmat - mint pl. becsület, bátorság - a bábjáték jobban közvetít élményeken keresztül, mint bármilyen nevelési célzatú tanítás.

Erkölcsei értéket közvetít: Az érzelmek kivetítését, azok reakcióját biztosítják a bábdarabok. Elfojtásokat, vágyakat, indulatokat lehet rajtuk keresztül kiélni, erősnek, hatalmasnak, csodálatosnak, hősnak lehet lenni, büntetni és jutalmazni lehet. S mindezt úgy, hogy a valóságban nincsenek következményei. A negatív indulatok levezetődnek, feloldás, megtisztulás jön létre. Azután pozitív indítékokat és problémamegoldási lehetőségeket nyújthatunk a gyermekeknek a bábjátékon keresztül.

Segít a **fantázia fejlődésének megindításában**, átsegítve főleg az ingerszegény környezetben élő gyermekeket, szegényes képzeletviláguk megrekedt állapotán.

Az érzelmek kivetítését, lereagálását biztosítja, elfojtott vágyakat, indulatokat, érzelmeket lehet kiélni, félelmeket feloldani. A gyermeknek lehetőséget adunk arra, hogy a bábfigura bőrébe bújva adja tudtára környezetének az őt foglalkoztató, netán szorongást okozó gondolatait. Ha a tanuló a báb alakja mögé bújva mondhatja el érzéseit, gondolatait, sokkal könnyebben megnyílik. A bábozás segítségével már csírájában sikerült feltérképezni és megoldani egy belső konfliktust okozó helyzetet, a verbálisan nehezen megfogalmazható problémákat, érzéseket. Használhatjuk az érzelmi-érzéki defektusok kiegyensúlyozására, a környezeti sérülések, pl. az iskola- és a családtraumák feloldására.

A FOGLALKOZÁSOK FŐBB TÉMAKÖREI

- **Én és a báb**
- **Bábkészítés** ⇨ **bábok, arcok, érzelmek megjelenítése**
- **Emberi karakterek érzelmek és viselkedések és a hozzájuk tartozó fogalmak jelentésének megismerése, megjelenítése bábok segítségével.**
Mozgások a bábbal ⇨ **mozgások és érzelmek**
Megszólal a báb ⇨ **beszéd és érzelmek, viselkedések**
- **Mesekiválasztás**
- **Játszunk bábszínházat**
- **Iskolai műsorban való szereplés**

A FOGLALKOZÁSOK TARTALMI ÁTTEKINTÉSE, PROGRAMTERVE

Óraszám	Foglalkozások	Szükséges eszközök
1.	Ismerkedés. Hogyan játszunk? Játékszabályok	
2.	Bábozás Ismerjék meg a bábozásban meglévő három alkotóelem, mely a képzeleti játékokra jellemző: 1.) szerep: szimbolikusan jelenik meg, a gyermek mondanivalóját képviseli, 2.) művelet: báb mozgatása, 3.) szabály: emberi kapcsolatok, viselkedés tükröződése.	Általam készített bábok
3.	Hangok és mozgások	
4.	A bábok bábtípusok: Zsákbáb, Kesztyűbáb, Állatfigurákon keresztül mozgások megjelenítése.	különböző vásznak, ruhaanyagok, filctoll, ragasztó, pin-pong labda, olló, ragasztó tű, cérna, gombok
5.	Fakanálbáb, botbáb Az erdő, fa, virág, napocska, felhő hangok	fakanál, színes papír, olló, ragasztó
6-7.	Ujjbáb Személyeken keresztül érzelmek megjelenítése vidám-szomorú, mérges, ideges-nyugodt, szorgalmas-hanyag,	különböző vásznak, ruhaanyagok, filctoll, ragasztó, pin-pong labda, olló, tű, cérna, gombok
8-9..	Elkészült bábokkal személyiségvonások megjelenítése. Ellentétek. Jóságos-gonosz; szép-csúnya; adakozó-fősvény; udvarias-szemtelen;	paraván
10.	Árnyjáték játékok a kezünk Mozgások és hangok	lepedő, reflektor
11.	Emberi karaktereket és a hozzájuk tartozó fogalmak jelentésének megismerése állatfigurák segítségével. Pl: ravaszcsemege, védtelen, ugyanakkor jólelkű nyuszi, erős, ám igazságos medve	

Óraszám	Foglalkozások	Szükséges eszközök
12.	Ismert mesék főhőseinek megjelenítése.	
13.	Szituációk eljátszása. Udvariasság, vidámság, veszekedés, türelmetlenség, vigasztalás, gúnyolódás, stb. megjelenítése	
14.	Az én történetem	
15.	Meseválasztás	mesék, történetek
16.	Szerepválasztás	
16-17.	A kiválasztott meséhez bábok készítése Paraván készítés.	
18-19-20-21.	Bábjáték előadásának gyakorlása	
22.	Előadás	
23.	Meseválasztás	
24.	Szerepválasztás	
25-26-27-28.	A kiválasztott meséhez bábok készítése Paraván készítés.	
29-33.	Bábjáték előadásának gyakorlása	
34.	Előadás	
35-36.	Játék szabadon	

VÁRHATÓ EREDMÉNYEK

Kitűzött célokat csoportvezetőként megvalósultnak tekintem, ha a gyerekek ebben a folyamatban aktívan részt vesznek, érdeklődők, nyitottak, tevékenyek és önkifejezőek lesznek. Felfedezik és kifejezik érzelmeiket, hangulataikat, azonosulni tudtak egymás érzéseivel, ezáltal gazdagabbá válik érzelmi világuk és a konfliktushelyzetekben is optimálisabban tudnak mozogni.

- A foglalkozásokon elsajátítják az egymásra figyelés képességét.
- Pozitív irányban változnak az osztályban lévő társas kapcsolatok.
Csökkenek az osztályban lévő magatartási problémák.
Kevesebb lesz a veszekedés, verekedés.
- A tanulók megtapasztalják
 - a szorgalmas munka eredményét.
 - a közös munka eredményét a sikeres előadást.
- Fejlődik a
 - képzeletük,
 - empátia készségük.
 - az esztétikai érzékük,
 - koncentráció képességük,
 - beszédkulturájuk,
- Javul a beszédképességük.

4. EGÉSZSÉGNEVELÉS

*„A nehézség közepén rejlik a lehetőség.”
Albert Einstein*

Tevékenységi forma: osztályszintű

Időkeret: 1 óra hetente
Részvevők: 3. d osztály tanulói

Csoportvezető:

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS CÉLJA, FUNKCIÓJA A 3-4. OSZTÁLYBAN

A tantárgy oktatási és nevelési célja, hogy integráltan pótoljon olyan hiányosságokat, amelyek a részképességekben, illetve a szocializációs szakaszban mutatkoznak egyes 3-4. osztályokban. Ezeket a feladatokat nagyon gyakorlatias, életközeli, egymásra épülő feladatsorokban szeretnénk megoldani.

Fő feladatunknak a képességbeli, ismeretbeli illetve motivációs különbségek csökkentését tekintjük. Fontos továbbá az átlagos képességűek megfelelő szinten tartása, a gyenge képességűek optimális fejlesztése.

A tananyag elsajátításának folyamata lehetőséget biztosít lényeges szokásrendszerek kialakítására rendszeres ismétléssel, azok jelentőségének tudatosításával.

A tanulókat individuális fejlesztéssel szeretnénk aktivizálni, törekszünk a megfelelő igényrendszer kialakítására. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy az egyéni kompetenciákat a tantárgyi integrációt szem előtt tartva fejlesszük.

Elképzeléseink szerint csak felmenő rendszerben, szisztematikusan egymásra épített, következetes tananyagstruktúrával érhetünk el érzékelhető eredményeket.

FOGLALKOZÁSOK BIZTOSÍTJÁK AZ

❖ Az ismeretbeli, tudásbeli különbségek csökkentését:

- nyelvvel kifejezett tartalom
- szó- és kifejezőkészlet
- nyelvtani tudatosság
- szabályismeret

❖ A képességbeli, értelmi különbség csökkentését:

- észlelés
- figyelem
- emlékezet
- képzelet
- gondolkodás

❖ A motivációs /akarati/ különbségek csökkentését:

- befogadási- vagy közlésvágy
- becsvágy
- feladattartás
- mérlegelés
- beleélés

❖ Az egyéb különbségek csökkentését:

- beszédbátorság
- beszédbeidegződés
- közlékenység
- nyíltság
- verbomotoros képességek

A FOGLALKOZÁSOK TÉMAKÖREI, ÜTEMTERVE

Egészségnevelés 3. osztály

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
I. Év eleji szervezési feladatok	1.	<u>Ismerkedés</u>	Érdeklődés felkeltése, elemi munkaszokások kialakítása (felelősválasztás, rendteremtés)

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
II. A biztonság megőrzése	2.	<u>Veszélyhelyzetek otthon:</u> <ul style="list-style-type: none"> • elektromos gépek • tűz, víz • mechanikai sérülések 	<p>Ismerje meg az eszközök használatára vonatkozó tudnivalókat</p> <p>Gyakorlatban tartsa meg a helyes magatartási szabályokat</p> <p>Tudja az eszközöket csoportosítani (ki, mire mikor, hol használja)</p>
	3.	<u>Veszélyhelyzetek az iskolában:</u> <ul style="list-style-type: none"> • balesetek megelőzése • elsősegélynyújtás 	<p>A biztonságos viselkedésmód jelentőségének tudatosítása</p> <p>A gyakorlatban is ismerje meg a segítségnyújtás alapvető módszereit</p> <p>Vigyázzon saját és társai testi épségére</p>
	4.	<u>Második otthonunk, az iskola – így kellene</u> <ul style="list-style-type: none"> • az iskola megközelítése, a közlekedés • az iskolai élet szabályai, a házirend • 	<p>Ismerje a tömegközlekedési eszközök használatára vonatkozó szabályokat</p> <p>Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni (jelzőlámpás forgalomirányítás, KRESZ-táblák, rendőri jelzések)</p>
	5.	<u>A játék, a szórakozás veszélyei:</u> <ul style="list-style-type: none"> • természetjárás szabályai (ÖKO iskola fontossága) • biciklizés, strandolás, szabadidős játék • öltözet 	<p>Vigyázzon - a megszokottól eltérő szituációkban is – saját és társai testi épségére</p>
	6.	<u>Gyakorló óra</u>	<p>Közlekedési és egyéb eszközök csoportosítása</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	7.	<u>Tanulmányi séta</u> (a mentőállomás megtekintése)	A tanult ismeretek rendszerezése
	8.	<u>Érdeklődő óra</u> (védőnő előadása, bemutatója)	Ismerje meg a mindennapi életre vonatkozó biztonsági és tisztasági rendszabályokat (testtartás, tisztálkodás, öltözködés)
III. Táplálkozás	9.	<u>Élelmiszerek – egészséges élelmiszerek:</u> <ul style="list-style-type: none"> • zöldségek, gyümölcsök • gabonafélék • tejtermékek • hús, hal <p>Alapvető ismeretek a fenti élelmiszerfajtákról</p>	Az egészséges életmód jelentőségének tudatosítása, önállóságra törekvés
	10.	<u>Étrend</u> összeállítása	Napi ötszöri étkezés fontosságának tudatosítása
	11.	<u>Receptek gyerekeknek</u> <ul style="list-style-type: none"> • Én is el tudom készíteni! • kedvenc receptjeim 	Az egészséges táplálkozás ismerete, a főzés iránti érdeklődés felkeltése
	12.	<u>Tanulmányi séta</u> Helyi piac megtekintése	Hagyományos, háztáji árusítási módok és árutípusok megfigyelése
	13.	<u>Gyakorlóóra</u> (saláta-szendvics börze)	Legyen képes saját ötleteit megvalósítani a receptek alapján, a tanultak alkalmazásával

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	14.	<u>Érdeklődő óra</u> (nemzetek. nemzetiségek ételei)	A kulturális és nemzetiségi másság megismerése Tolerancia
IV. Mozgás, személyes higiénia	15.	<u>Testséma, testünk felépítése</u> Testarányok változása	Énkép, önismeret alapjainak ismétlése
	16.	<u>Mozgás, sport fontossága:</u> <ul style="list-style-type: none"> • a modern technikai eszközök mellett kiemelt fontosságú a testmozgás • a rossz testtartás kialakulásának okai és következmény ei 	Az egészséges életmód, a sport fontosságának tudatosítása
	17.	<u>Higiénia, tisztaság:</u> <ul style="list-style-type: none"> • a személyes higiénia alapkövetelmé nyeinek rendszerzése • a bőr, haj, fogak és ruházat tisztán tartása 	A tisztálkodás fontosságának tudatosítása Tisztálkodási eszközök használata, fajtái
	18.	Növények szerepe a testápolásban és a gyógykezelések során	A természetes hatóanyagok előtérbe helyezése a vegyi anyagokkal szemben

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	19.	<u>Gyakorlóóra</u> (gyógynövények csoportosítása a betegségek megelőzésében)	Tudja felismerni a környezetünkben gyakran előforduló, fontosabb gyógynövényeket
	20.	<u>Érdeklődő óra</u> (könyvtári kutatómunka, sport, játékok)	Tudjon önállóan, pontos munkával ismereteket szerezni a könyvtárban, adott téma alapján
	21.	<u>Sportverseny</u> Mutasd meg, mit sportolsz legszívesebben!	A mozgásos játékok változatosságának ismertetése
V. Veszélyes anyagok	22.	<u>Otthon:</u> <ul style="list-style-type: none"> • vegyszerek, gyógyszerek • szelektív hulladékgyűjtés említése Mit ismersz, mit használhatsz?	Tudjon felsorolni példákat - a mindennapi életből - az általa ismert és használható anyagokból
	23.	<u>Táplálkozásunkban:</u> egészségtelen élelmiszerek (cola, chips, stb.)	Kerülje az egészségtelen élelmiszereket, de legalábbis mértékkel fogyassza
	24.	<u>Társadalmunkban:</u> <ul style="list-style-type: none"> • cigaretta • alkohol • drogok 	Ismerje fel a kerülendő anyagok veszélyességét, egészségre gyakorolt hatásukat

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	25.	<u>Gyakorlóóra</u> (beszélgetés a tapasztalatokról, kérdések)	Értékeljék az általuk ismert jelenségeket, szokásokat
	26.	<u>Érdeklődő óra</u> (plakáttervezés)	A tanult ismeretek funkciószerű használata
VI. Családi élet és kapcsolatok	27.	<u>Család felépítése,</u> munkamegosztás, egymás segítése Klasszikus családmodell, ill. ennek változatai Dolgozni kell!	Tudja felsorolni a család tagjait, foglalkozásukat
	28.	<u>Ünnepek szerepe:</u> • családi ünnepek • hagyományok	Ismerje meg az ünnepkörök dátumait, fontosságát
	29.	<u>Konfliktusok,</u> <u>problémák</u> higgadt kezelése a családban	A beszélgetés, az egymásra való figyelés fontosságának hangsúlyozása
	30.	Gyakorlóóra (dramatikus játékok)	Tudja alkalmazni a tanult viselkedésformákat
	31.	Érdeklődő óra (beszélgetés pszichológus segítségével)	A jelenlegi és múltbéli problémák felismerése, megbeszélése

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
VI. Környezetünk	32.	Mit tehetünk a környezetünk védelméért? ÖKO iskolánk jellemzői Rajtam is múlik!	Vegyé észre a rész-egész kapcsolatát (egységét) közvetlen környezetében
	33.	Éves tudásunk áttekintése Játékos tudásszint- felmérés	Tudja gyakorlatban alkalmazni az általá elsajátított ismereteket

Egészségnevelés 4. osztály

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
I. Szervezési feladatok	1.	<u>Ismerkedés</u>	Érdeklődés felkeltése, elemi munkaszokások kialakítása (felelősválasztás, rendteremtés)
II. A biztonság megőrzése	2.	<u>Veszélyhelyzetek otthon:</u> <ul style="list-style-type: none"> • elektromos gépek • tűz, víz • mechanikai sérülések <p>Mit tehet egy gyerek veszélyhelyzet esetén? (a segélyhívás lehetőségei, alapvető védekezési módok)</p>	<p>Ismerje meg az eszközök használatára vonatkozó tudnivalókat</p> <p>Gyakorlatban tartsa meg a helyes magatartási szabályokat</p> <p>Tudja az eszközöket csoportosítani (ki, mire mikor, hol használja)</p> <p>Legyen képes pontos információkat röviden felsorolni segélykérés esetén</p>
	3.	<u>Veszélyhelyzetek az iskolában:</u> <ul style="list-style-type: none"> • balesetek megelőzése • elsősegélynyújtás 	<p>A biztonságos viselkedésmód jelentőségének tudatosítása</p> <p>A gyakorlatban is ismerje meg a segítségnyújtás alapvető módszereit</p> <p>Vigyázzon saját és társai testi épségére</p> <p>Tudjon udvariasan figyelmeztetni másat a helyes iskolai magatartásra</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	4.	<u>Második otthonunk, az iskola – így kellene</u> <ul style="list-style-type: none"> • az iskola megközelítése, a közlekedés • az iskolai élet szabályai, a házirend 	<p>Ismerje a tömegközlekedési eszközök használatára vonatkozó szabályokat</p> <p>Legyen képes az úttesten biztonságosan átkelni (jelzőlámpás forgalomirányítás, KRESZ-táblák, rendőri jelzések)</p> <p>Tudja, hogyan kell biciklivel megközelíteni az iskolát</p> <p>Ismerje meg az iskolai házirend legfontosabb tudnivalóit</p>
	5.	<u>A játék, a szórakozás veszélyei:</u> <ul style="list-style-type: none"> • természetjárás szabályai (ÖKO iskola fontossága) • biciklizés, strandolás, szabadidős játék • öltözet 	<p>Vigyázzon - a megszokottól eltérő szituációkban is – saját és társai testi épségére</p>
	6.	<u>Gyakorló óra</u>	<p>Közlekedési és egyéb eszközök csoportosítása</p>
	7.	<u>Tanulmányi séta</u> (a tűzoltóság megtekintése)	<p>A tanult ismeretek rendszerezése</p>
	8.	<u>Érdeklődő óra</u> (védőnő előadása, bemutatója)	<p>Ismerje meg a mindennapi életre vonatkozó biztonsági és tisztasági rendszabályokat (testtartás, tisztálkodás, öltözködés)</p> <p>Készüljön kérdésekkel az előadásra</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
III. Táplálkozás	9.	<p><u>Élelmiszerek – egészséges élelmiszerek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zöldségek, gyümölcsök • gabonafélék • tejtermékek • hús, hal <p>Alapvető ismeretek a fenti élelmiszerfajtákról</p>	<p>Az egészséges életmód jelentőségének tudatosítása, önállóságra törekvés</p> <p>Próbáljon tudatosabban választani a szülőkkel történő vásárlások során</p>
	10.	<p><u>Étrend összeállítása</u></p>	<p>Napi ötszöri étkezés fontosságának tudatosítása</p>
	11.	<p><u>Receptek gyerekeknek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Én is el tudom készíteni! • kedvenc receptjeim • könyvtári gyűjtőmunka 	<p>Az egészséges táplálkozás ismerete, a főzés iránti érdeklődés felkeltése</p>
	12.	<p><u>Tanulmányi séta</u> Helyi piac megtekintése</p>	<p>Hagyományos, háztáji árusítási módok és árutípusok megfigyelése</p> <p>Ismerje meg a régi piaci hagyományt, az alkut</p>
	13.	<p><u>Gyakorlóóra</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • saláta- szendvics börze • terítési, étkezési szokások 	<p>Legyen képes saját ötleteit megvalósítani a receptek alapján, a tanultak alkalmazásával</p> <p>Ismerje meg az alkalomnak megfelelő terítés és az illetudó étkezés néhány alapvető szabályát</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	14.	<p><u>Érdeklődő óra</u> (nemzetek. nemzetiségek ételei)</p> <p>Kérdezz utána családod hagyományainak!</p>	<p>A kulturális és nemzetiségi másság megismerése</p> <p>Tolerancia</p> <p>Tudjon élményszerűen beszámolni az ilyen tapasztalatszerzéseiről</p>
IV. Mozgás, személyes higiénia	15.	<p><u>Testséma, testünk felépítése</u></p> <p>Testarányok változása</p> <p>Az énkép változása 3-10 éves korig rajzok alapján</p>	<p>Énkép, önismeret alapjainak ismétlése</p>
	16.	<p><u>Mozgás, sport fontossága:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a modern technikai eszközök mellett kiemelt fontosságú a testmozgás • a rossz testtartás kialakulásának okai és következményei 	<p>Az egészséges életmód, a sport fontosságának tudatosítása</p> <p>Ismerje fel az ülő életmód káros hatásait a fejlődő szervezetre</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	17.	<p><u>Higiénia, tisztaság:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a személyes higiénia alapkövetelményeinek rendszerezése • a bőr, haj, fogak és ruházat tisztán tartása • közvetlen környezet tisztaságának fontossága • fertőző betegségek, járványok 	<p>A tisztálkodás fontosságának tudatosítása</p> <p>Tisztálkodási eszközök használata, fajtái</p>
	18.	Növények szerepe a testápolásban és a gyógykezelések során	<p>A természetes hatóanyagok előtérbe helyezése a vegyi anyagokkal szemben</p> <p>A növénygyűjtés lehetőségeinek ismerete</p>
	19.	<p><u>Gyakorlóóra</u> (gyógynövények csoportosítása a betegségek megelőzésében)</p>	<p>Tudja felismerni a környezetünkben gyakran előforduló, fontosabb gyógynövényeket és ismerje hatásukat</p> <p>Növénygyűjtemény bemutatása (3. o. utáni nyári szünet feladata)</p>
	20.	<p><u>Érdeklődő óra</u> (könyvtári kutatómunka, sport, játékok)</p>	<p>Tudjon önállóan, pontos munkával ismereteket szerezni a könyvtárban, adott téma alapján</p>

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	21.	<p><u>Sportverseny</u> Mutasd meg, mit sportolsz legszívesebben!</p> <p>Új játékok tanítása egymásnak a könyvtári gyűjtőmunka alapján</p>	A mozgásos játékok változatosságának ismertetése
V. Veszélyes anyagok	22.	<p><u>Otthon:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vegyszerek, gyógyszerek • szelektív hulladékgyűjtés említése <p>Mit ismersz, mit használhatsz?</p>	Tudjon felsorolni példákat - a mindennapi életből - az általa ismert és használható anyagokból
	23.	<p><u>Táplálkozásunkban:</u> egészségtelen élelmiszerek (cola, chips, stb.)</p> <p>Beszélgetés, esetleg vita a kerülendő élelmiszerekről</p>	<p>Kerülje az egészségtelen élelmiszereket, de legalábbis mértékkel fogyassza</p> <p>A „hamburgeradó” fogalmának ismerete</p> <p>A vélemény kulturált megfogalmazása, a másik véleményének meghallgatása</p>
	24.	<p><u>Társadalmunkban:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • cigaretta • alkohol • drogok 	Ismerje fel a kerülendő anyagok veszélyességét, egészségre gyakorolt hatásukat

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	25.	<u>Gyakorlóóra</u> (beszélgetés a tapasztalatokról, kérdések) Vélemények, „tervek”	Értékeljék az általuk ismert jelenségeket, szokásokat
	26.	<u>Érdeklődő óra</u> (plakáttervezés, interjúkészítés, hír megfogalmazása)	A tanult ismeretek funkciószerű használata
	27.	<u>Család felépítése, munkamegosztás, egymás segítése</u> Klasszikus családmmodell, ill. ennek változatai Dolgozni kell!	Tudja felsorolni a család tagjait, foglalkozásukat Ismerje szülei foglalkozásának jellemzőit Értse meg, hogy a társadalmi munkamegosztásban mindenkinek a saját munkájából kell boldogulnia
	28.	<u>Ünnepek szerepe:</u> • családi ünnepek • hagyományok • nemzetiségek	Ismerje meg az ünnepkörök dátumait, fontosságát, jellegét
	29.	<u>Konfliktusok, problémák higgadt kezelése a családban</u>	A beszélgetés, az egymásra való figyelés fontosságának hangsúlyozása Legyen tisztában a véleménynyilvánítás helyes formáival
	30.	Gyakorlóóra (dramatikus játékok)	Tudja alkalmazni a tanult viselkedésformákat

TÉMA MEGNEVEZÉSE	ÓRA SZÁM	ÓRA ANYAGA	CÉLOK, FELADATOK
	31.	Érdeklődő óra (beszélgetés pszichológus segítségével, felkészülés név nélküli kérdésekkel)	A jelenlegi és múltbéli problémák felismerése, megbeszélése Tudjon megfogalmazni problémákra vonatkozó kérdéseket röviden, lényegretörően
VI. Környezetünk	32.	Mit tehetünk a környezetünk védelméért? ÖKO iskolánk jellemzői Rajtam is múlik! Előzetes gyűjtőmunka alapján a környezetkárosító hatások bemutatása képekkel	Vegyé észre a rész-egész kapcsolatát (egységét) közvetlen környezetében és bolygónkon Figyeljen oda az indokolatlan pusztításra és próbáljon viselkedésében ezek ellen tenni Az egyéni felelősség jelentőségének felismertetése
	33.	Éves tudásunk áttekintése Játékos tudásszint- felmérés	Tudja gyakorlatban alkalmazni az általánosan elsajátított ismereteket

5. ÉLETMÓD, ÉLETVITEL, HÁZTARTÁSI ISMERETEK

Tevékenységi forma: osztályszintű
Időkeret: 1 óra hetente
Részvevők: 5. d osztály tanulói

Csoportvezető: Markovits Edit

CÉLOK, FELADATOK

Ezeknek a csoportfoglalkozásoknak az a célja, hogy felkészítsük a tanulókat az egészséges életmód, életviteli szokások tudatos felépítésére, gyakorlására, az ezekhez szükséges ismeretek megszerzésére. Az egyéni és a közösségi életritmushoz igazodó napirend kialakításával, képesek legyenek tevékenységeiket egészséges, nyugodt körülmények között folytatni.

A témakörök összeállításának fő szempontjai

- Az érdeklődés felkeltése praktikus tevékenységi formák iránt, segítve a szabadidő helyes eltöltését, sikerélmények nyújtását, majd a későbbi pályaorientációt.
- Megismertetni a tanulókat a természetes anyagok,- fonalak előállításával, visszanyúlva a népszokásokhoz, ősi tevékenységi formákhoz. A múlt ismerete a híd szerepét töltheti be a jelen és a múlt között.
- A munkadarabok elkészítésénél a tervezés, az anyag és eszköz kiválasztása fontos hangsúllyal szerepel, kiemelve az eszközök rendeltetésszerű, balesetmentes használatát.
- A tevékenységek végzése során az egészségügyi szabályok - helyes testtartás, a munkadarab megvilágítása - betartása mindenki számára kötelező.
- Az étkezési szokások változatossá tétele, a higiéniai szokások szigorú megtartásával.

A foglalkozások célja

- A tanuló tudja, hogy a célszerűen szervezett és a rendszeres munkavégzés mint figyelmet igénylő tevékenység - következetes, fegyelmezett, igényes munkára nevelés alapvetően fontos feladat.
- Segítse a tanulót a környezetébe való beilleszkedésben, tájékozódásban és az aktív, alkotó tevékenységben egyaránt. Ehhez szükséges a természetes eredetű anyagok vizsgálata, alakítása. Egyszerű használati tárgyakat készítve megvalósíthatja saját elképzelését is.
- Ismerjenek a tanulók olyan tevékenységi formákat, amelyek szabadidőben, kiegészítő foglalkozásként is végezhetnek, ezzel is elősegítve a kreatív képességek kibontakozását
- Ismerje, hogy a hagyományos étkezési szokásainkat hogyan tehetjük változatossá, a higiéniai szabályok szigorú megtartásával.
- Alakuljon ki a tanulóknál olyan magatartási forma, melynek során a baleseti lehetőségek kiküszöbölésére, megszüntetésére nagy figyelmet fordítanak.
- Segítsenek hozzá az igényes, fegyelmezett munkavégzéshez.

Témakörök

Szobanövények szaporítása, ápolása

Szövés

Kézi varrás

Kötés

Konyhatechnika

A témakörök nem igényelnek előzetes ismereteket.

A FOGLALKOZÁSOK TARTALMI ÁTTEKINTÉSE, A TÉMAKÖRÖK KÖVETELMÉNYEI

Óraszám	Foglalkozás neve
1.	Balesetvédelem.
	Szobanövények szaporítása, ápolása
	<ul style="list-style-type: none"> Ismerjen növényszaporítási módszereket. Ismerjen termőföld-típusokat Ismerjen természetes tápanyagokat Szokásukká váljon a növények tartása és ápolása
2.	Talaj jellemzői
3-4.	Növénytartó edények, cserepek
5-6.	Növények szaporítása
	Szövés
	<ul style="list-style-type: none"> ⌘ Ismerje a szövés elméletét - lánc és vetülékfonal keresztezése. ⌘ Legyenek ismeretei a takácsmesterségről, a takácsszövőszék részeiről. ⌘ Ismerje a szövés technikai kivitelezését. ⌘ Ismerje a csíkminta szövésének technikáját.
7-8.	A fonalak csoportosítása.
9-10.	A szövés elmélete. Története. Szövőszékek részei.
11-12.	Szövőkeret készítése
13-14.	Csíkminta tervezése, szövése.
	Kézi varrás
	<ul style="list-style-type: none"> Legyen jártas a varróeszközök használatában. Ismerje az alapöltéseket. Ezeket az öltéseket tudja alkalmazni egyszerű használati tárgyak készítésénél.
17-18.	Kézivarrás

Óraszám	Foglalkozás neve
19-20.	Alapöltések.
21-22.	Alapöltések. Szegő, tűzőöltés.
23-26.	Mintakendő.
<p data-bbox="1003 320 1234 347">Konyhatechnika</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="371 360 837 387">☉ Ismerje a szendvics név eredetét. <li data-bbox="371 395 1193 422">☉ Ismerje a szendvicskészítés alapanyagait, elkészítése módját. <li data-bbox="371 430 577 458">☉ Tápanyagok <li data-bbox="371 466 1581 493">☉ Ismerje a hidegkonyhai készítmények elkészítéséhez szükséges alapanyagokat, eszközöket. <li data-bbox="371 501 725 528">☉ Tudjon salátát készíteni. <li data-bbox="371 536 725 563">☉ Ismerje a tálalás módját. 	
27.	Hidegkonyha.
28-29.	A táplálkozás célja. Tápanyagaink.
29-30.	Hidegkonyhai készítmények. Terítés.
31-32.	Szendvicsekhez felhasznált nyersanyagok eszközök, fajtái
33-34.	Szendvicsek készítése
35-36.	Gyakorlati munka: Saláták készítése.

FOGLALKOZÁSTERVEK

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
1.	<p><u>Balesetvédelem</u></p> <p style="text-align: right;">Követelmény:</p> <p>Alakítsuk ki a tanulóknak a helyes magatartási szokásokat.</p> <p>A fegyelmezett magatartás mindenki számára kötelező.</p> <p>Az év folyamán használt eszközök rendeltetésszerű használata.</p>	<p>Ismerkedés a háztartási teremmel.</p> <p>Szervezési feladatok.</p> <p>Ügyeletesi, asztalfelelősi rendszer.</p> <p>Feladatuk.</p> <p>A felelősöket 2-4 hónapra választjuk.</p>	<p>Baleseti veszélyek, helyzetek a háztartási teremben.</p> <p>Fegyelmezett magatartás.</p>	<p>Az év folyamán használatos eszközök:</p> <p style="text-align: center;">Olló Tű Kötőtűk Villanytűzhely</p> <p>Az érdeklődés felkeltéséhez az év folyamán elkészítendő munkadarabok bemutatása.</p>
2.	<p><u>Talaj jellemzői</u></p> <p style="text-align: right;">Követelmény:</p> <p>Ismerje a talajok egyes típusait</p> <p>Ismerje néhány növény talajigényét</p>	<p>Hogyan befolyásolhatjuk a talaj tulajdonságait?</p> <p>A talaj fogalma, kialakulása</p>	<p>A talaj színe, szerkezete, kötöttsége;</p> <p>A talaj típusai</p>	
3-4.	<p><u>Növénytartó edények, cserepek</u></p> <p style="text-align: right;">Követelmény:</p> <p>Ismerje a cserepek méretezését</p> <p>Ismerje a növénytartók anyagát</p>	<p>Hogyan biztosíthatjuk a növények életfeltételeit?</p> <p>A növénytartó edények funkciói, esztétikai szerepük, fajtáik</p>	<p>Különböző méretű és anyagú cserepek</p> <p>Növénytartó edények csoportosítása.</p>	<p>Virágtartók készítése, díszítése</p> <p style="text-align: center;">Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cserepek - spárga - ragasztó - olló.

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
5-6.	<p><u>Növények szaporítása</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a szaporítási típusokat</p> <p>Tudja az ismert növények szaporítását</p>	<p>Szaporítás dugványozással és tőosztással</p>	<p>Növények szaporításának lehetőségei:</p> <p>Szaporítás dugványozással:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szárdugványozás: <i>pletyka, borostyán</i> - Levéldugványozás: <i>afrikai ibolya</i> <p>Szaporítás tőosztással: <i>aszparágusz, szanzavéra</i></p>	<p>Ismert szobanövények szaporítása</p> <p>Eszközök:</p> <p>díszített cserepek</p> <p>virágföld</p> <p>gyökereztető edény</p> <p>növények</p>
7-8.	<p><u>Szövéss</u></p> <p><u>A fonalak csoportosítása</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a fonalak csoportosítását.</p> <p>Tudja a növényi eredetű fonalak termesztési módját, feldolgozási fázisait.</p> <p>Ismerje az állati eredetű fonalak feldolgozási folyamatát.</p>	<p>A fonalak eredetének csoportosítása. Növényi eredetű fonalak termesztése, betakarítása.</p> <p>Betakarítás utáni feldolgozási műveletei.</p> <p>Állati eredetű fonalak.</p> <p>A selyemhernyó tenyésztése.</p> <p>A fonalakká való megmunkálás.</p>	<p>Növényi eredetű:</p> <p>len</p> <p>kender szálaiból gyapot</p> <p>Állati eredetű:</p> <p>gyapot</p> <p>hernyóselyem</p> <p>Tilolás</p> <p>Gerebenezés</p> <p>Fonalak csoportosítása</p> <p>1. természetes eredetű:</p> <p>növényi</p> <p>állati</p> <p>ásványi</p> <p>2. mesterséges eredetű</p>	<p>Beszélgessünk a tanulókkal előzetes ismereteikre támaszkodva a növényekről, állatokról.</p> <p>A növények betakarítása.</p> <p>Áztatás, tilolás, gerebenezés, fonás</p> <p>Állati eredetű fonalak feldolgozása.</p> <p>Eszközök:</p> <p>Természetes anyagokból készült textíliák.</p> <p>Fotók, rajzok.</p>

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
9-10.	<p><u>A szövés elmélete, története</u> <u>Szövőszékek részei</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a szövés elméletét lánc és vetülékfonal keresztezését.</p> <p>Ismerje a szövőszékek kialakítását.</p> <p>Ismerje a szövőkeret részeit.</p>	<p>Szövés elmélete: két fonal rendszerlánc és vetülékfonal keresztezése.</p> <p>Ellentétben a hurkolt technikával, amelyre 1 fonalrendszer a jellemző.</p> <p>Szövéshez szövőszékre van szükség, amelyre felvetik a láncfonalat.</p> <p>Kialakulásuk sorrendje: madzagszövő ágasfa gyalogszövőszék parasztiszövőszék takácsszövőszék</p> <p>Szövőkeret részei.</p>	<p>Lánc, vetülékfonal Felvetés Szövőkeret</p>	<p>Lánc és vetülékfonal keresztezésével a szövés elméletének bemutatása.</p> <p>Fűzőpapíron gyakorolják a tanulók.</p> <p>A szövőkeret részeinek bemutatása.</p> <p>Szövőszékek kialakulási sorrendje.</p> <p>Eszközök: Szövött anyag, Hurkolt anyag Fűzőpapír Szövőkeret Képek Rajzok felvető fonal</p>
11-12.	<p><u>Szövőkeret készítése</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a szövőszékek kialakítását.</p> <p>Ismerje a szövőkeret részeit</p> <p>Ismerje az alapvető barkács eszközök biztonságos használatát</p>	<p>A tervezés mindig valamilyen gondolattal kezdődik.</p> <p>Terv megvalósítása</p>		

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
13-14.	<p><u>Csíkminta tervezése, szövése</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a szövés technikai kivitelezését. Tudjon csíkmintával tervezni.</p>	<p>A tervezés mindig valamilyen gondolattal kezdődik.</p> <p>A tervet papíron elkészítjük eredeti méretben.</p> <p>A Békés-megyei szöttesek csíkosak.</p> <p>Csíkminták</p> <p>A lánc és vetülékfonalak megválasztása;</p> <p>Lecsomózás, szövés, csomózás.</p>	Csíkminta tervezése	<p>A tervezés csomagolópapíron történik eredeti méretben.</p> <p>A tervezett minta szövése.</p> <p>Eszközök: csomagolópapír színes papírcsík olló vonalzó szövőkeret láncfonal vetülékfonal</p>
15-16.	<p><u>Szövés</u></p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a szövés technikai kivitelezését. Ismerje a szövőkisiparosok, takácsok munkáját.</p>	<p>A megkezdett szövés folytatása.</p> <p>A munka folyamán ügyelni kell a -széltartásra -a szövet egyenletes sűrűségére.</p> <p>A szövés befejezésével lecsomózzuk a szövést, majd levágjuk a keretről.</p> <p>Rojtot kötünk rá és a lógó szálakat levágjuk.</p>		<p>A tervezett futó szövésének folytatása.</p> <p>A tervek szerinti mintát követni kell.</p> <p>A tömörítéshez villát használunk.</p> <p>A munka befejezése után a technikai kivitelezés további pontjai következnek.</p> <p>-lecsomózás -szálak eltávolítása -a munkadarab levágása</p> <p>Eszközök: szövőkeretek, fonalak, villa, centiméter-vonalzó, olló</p>

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
17-18.	<p><u>Kézi varrás</u></p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tudja a kézi varrás történetét. • Ismerje a kézi varrás eszközeit. • Tudja helyesen használni az eszközöket. • Balesetvédelmi szabályokat tartsák be! 	<ul style="list-style-type: none"> • Az őseink az állati bőrt magára erősítette. • Amikor rájött a varrás elemi technikájára, öltésekkel erősítette ruházatát. • A tű, cérna őse. • Kézi varrás eszközeinek részei, anyaga, használatuk. • A tanulók vegyék kezükbe, gyakorolják az eszközök helyes tartását, használatát. • Nevezzék meg részeit. • Balesetmegelőzés érdekében tudatosítsuk a tanulóknak a helyes használat mellett a fegyelmezett magatartási szabályok betartását. 	<p>Varróeszközök</p> <p>Használatuk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mit használtak az őskorban tű és cérna helyett? • Varróeszközök felsorolása. • Jellemzői: anyagok, részei, használati területei. • Használatuk gyakorlása, fő szempont a balesetmegelőzés. <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tűk • Gombostű • Ollók • Centiméter • Gyűszű, tűbefűző • Cérnák

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
19-20.	<p>Alapöltések</p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismerje az előöltés és a huroköltés alkalmazási területeit, öltés hosszát, öltés irányát. Tudjon csomót kötni a cérna végére. 	<ul style="list-style-type: none"> A varrás eszközeiről tanultak áttekintése. A varrás kezdése. A cérna végére csomókötés. Egyénileg próbáljuk meg ellenőrizni a kötés helyes technikáját. A cérna hossza "karnyújtásnyi" legyen. Az öltés irányának megfelelően, a tanult öltéshosszat megtartva kezdjük a varrást. Előöltéssel, majd a huroköltéssel. Fontos a varrás befejezése. Az előöltést nem varrjuk el, csak "visszaöltünk", mert az anyagban csak ideiglenesen marad. A huroköltést jól, megerősítve dolgozzuk el. Két huroköltést gyakoroljanak. Egyik a szélek eldolgozására, a másik díszítésnek szolgál. 	<p>Előöltés /férc/</p> <p>Hurok /pelenka/</p> <p>Öltés</p> <p>Csomó kötése</p> <p>Varrások eldolgozása</p>	<ul style="list-style-type: none"> Anyag előkészítése. Cérna /karnyújtási hosszú/ befűzése a tübe. Varrás, iránynak, hosszának megfelelően. A varrás befejezése. Előöltésnél laza eldolgozás, huroköltésnél megerősítve. <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> 20-20 cm fehér vászon gépselyem hímző fonal tű olló

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
21-22.	<p><u>Alapöltések</u> <u>Szegő, tűzőöltés</u></p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismerje a szegő, tűzőöltés alkalmazási területeit, öltésirányát, öltéshosszát. 	<ul style="list-style-type: none"> A szegőöltést a ruha széleinek felvarrásakor alkalmazzuk. Csomó kötésével kezdjük, az öltéshosszat tartva varrunk. Az öltést megerősítve varrjuk el. Tűzőöltést a varrógép megjelenése előtt a ruhadarabok összevarrásánál alkalmazták. Ma díszítésnél találkozunk az öltéssel. Megerősítve varrjuk el. Ügyeljünk a helyes testtartásra és a jó megvilágításra. 	<p>Szegőöltés</p> <p>Tűzőöltés</p>	<ul style="list-style-type: none"> Karnyújtásnyi hossznyi cérna tűbe fűzése. A szegő és tűzőöltés gyakorlása. Az anyagot rögzítjük a kezünkön. Az öltések elvarrása. <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> Az előző órán kezdett gyakorló darab Tű Gépselyem Olló
27.	<p><u>Hidegkonyha</u></p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tudja megfogalmazni, milyen ételek tartoznak a hidegkonyha készítmények közé. Tudja, hogy mikor, milyen alkalomkor készítünk hidegkonyhai ételeket. Ismerje a szendvics szó eredetét. 	<ul style="list-style-type: none"> Beszélgessünk a tanulókkal arról, hogyan tehetjük változatossá mindennapi étkezéseinket. A szendvics név eredete: "a nagy kártyás" ford. Mikor kínáljunk hidegkonyhai készítményeket? Hogyan tálaljuk, hogy ízléses legyen? 	<p>szendvics</p> <p>tálalás</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mikor, milyen alkalmakkor kínáljunk hidegkonyhai készítményeket. Tálalás. VIDEO MI-TU-HÁZ sorozatból a szendvicsek című rész megtekintése. Eszközök: Fényképek, fotók Tálaló edények, tálcák, szalvéták.

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
28-29.	<p><u>A táplálkozás célja</u> <u>Tápanyagaink</u></p> <p style="text-align: right;">Követelmény</p> <p>Ismerjék a tanulók az egészséges táplálkozás célját. Ismerjék a tápanyagokat. Tudják a tápanyagok hiánya, ill. túlzott fogyasztásával járó testi tüneteket. Ismerjék, hogy tápanyaginkat mely élelmiszerekben találjuk meg.</p>	<p>Hogy milyen ételeket fogyasztunk-hatással van hangulatunkra, egészségünkre, munkabírásunkra.</p> <p>A táplálkozás célja, hogy fenntartsuk életünket, erőt és energiát nyerjünk, pótoljuk az elhasznált anyagokat.</p> <p>A fejlődő szervezet számára fontos biztosítani azokat az anyagokat, amelyek a növekedést biztosítják.</p>	<p>Egészséges táplálkozás Tápanyagok Energiaszükséglet Kjoule</p>	<p>Mit szoktak reggelizni, ebédelni, vacsorázni? Ki állítja össze a család étrendjét? Milyen szempont szerint történik az ételek összeállítása? Miért fontos, hogy élelmiszereinkben megtalálható tápanyagok mire szolgálnak? Mit eredményez kevés ill. túlzott fogyasztásuk? Tápanyagaink. Mely élelmiszerekben találjuk meg tápanyagainkat? Miért fontos figyelembe venni szervezetünk energiaigényét?</p> <p>Eszközök: Étrendek leírása, Fotók, fényképek ételekről</p>

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
30-31.	<p><u>Hidegkonyhai készítmények</u> <u>Terítés</u></p> <p style="text-align: right;">Követelmény</p> <p>Ismerje a hidegkonyhai készítmények - saláták, édességek - készítéséhez szükséges eszközöket, anyagokat.</p> <p>Tudjon salátát (legalább 2 fajtát), édességet (pl. gyümölcsös rizst) készíteni.</p> <p>Ismerje a saláták tálalásának helyes módját.</p>	<p>A hidegkonyhai készítményekkel étkezéseinket tesszük változatossá.</p> <p>Kínálhatjuk vacsorára a családnak, vendégek fogadásakor.</p> <p>Elkészítésük nem igényel hosszú időt lefoglaló főzést, nyersanyagai általában megtalálhatók kamráinkban.</p> <p>Konyhai eszközök.</p> <p>Felhasználható nyersanyagok.</p> <p>Előkészítésük, tisztításuk, darabolásuk.</p> <p>Sütőipari termékek.</p> <p>Saláták receptjei.</p> <p>Gyümölcsös rizs elkészítési módja.</p> <p>Tálalás szempontjai.</p> <p>A tálcára helyezett hidegtálakat ne zsúfoljuk.</p> <p style="text-align: right;">Befejező művelet:</p> <p>A felhasznált evőeszközök, étkészlet mosogatása, helyre tétele.</p>	<p>Hidegtálak elkészítése.</p> <p>Tálalás, terítés.</p>	<p>A tápanyagokról tanultak számonkérése.</p> <p>Tájékozódjunk arról, hogy a tanulók mennyire ismerik, szeretik a hidegkonyhai készítményeket.</p> <p>Fontos, hogy mindennapi étkezéseinket változatossá tegyük.</p> <p>Vendégeinket, váratlanokat is kínáljuk hidegtálakkal.</p> <p>Mutassuk be a felhasználható nyersanyagok tisztítását, darabolását a megfelelő eszközök használatával.</p> <p>A tálalás, terítés fontos a kulturált étkezéshez.</p> <p>A következő órai csoportmunka megszervezése, feladatok kiosztása.</p> <p>Eszközök: Nyersanyagok: uborka, répa, paradicsom stb. Tojás, margarin Eszközök: szeletelő, tojásszeletelő, stb. Abrosz, szalvéta, kistányér, tálca, evőeszköz, virágváza, stb.</p>

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
32-33.	<p><u>Szendvicsekhez felhasznált nyersanyagok, eszközök fajtái</u></p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a felhasznált nyersanyagokat. • Tudja használni az eszközöket. • Szendvicsek fajtái. 	<ul style="list-style-type: none"> • Milyen nyersanyagokat használhatunk fel a szendvicsekhez? • Milyen eszközökkel dolgozhatunk? • Szendvicsek fajtái: zárt, nyitott, hideg, meleg • A következő órára kialakítjuk a csoportokat, a csoportfelelős feladata a munka összefogása. • Mindegyik csoport (2-3 fő) pontosan ismerje a feladatát. • A szükséges felszerelések számbavétele. 		<ul style="list-style-type: none"> • Nyersanyagok, eszközök. • Használatuk, előkészítésük! • Az asztal megterítése, díszítése. • Csoportbeosztás. <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyersanyagok

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
34-35.	<p><u>Szendvicsek készítése</u></p> <p>Követelmény:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismerje a munkafolyamatok sorrendjét Tartsa be a balesetvédelmi előírásokat 	<ul style="list-style-type: none"> Az előzetesen kialakított csoportok feladatainak áttekintése. A csoportfelelős vezetésével a szükséges eszközök, anyagok kikészítése. A nyersanyagok előkészítése. Tojásfőzés, kenyérszeletelés, paprikát, uborkát karikára vágni. Ha minden elkészítve áll, kezdhetjük a kenyerek kenését, a változatos díszítésű szendvicsek készítését. Tálalás módja fokozza az étvágyat. A szendvicsek közös elfogyasztása után feladat a mosogatás, az eszközök elpakolása, a konyha takarítása. 		<ul style="list-style-type: none"> Kényelmes otthoni ruhába öltözés Csúszásmentes váltócipő Kézmosás Az eszközök, nyersanyagok kikészítése. A nyersanyagok tisztítása, vágása. Műveletek sorrendje. Az étel elfogyasztása utáni mosogatás, a konyha takarítása. <p>Eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> Az előző órán megbeszéltek. Élelmiszer nyersanyagok. Sütőipari termékek.

Óraszám	A foglalkozás címe	Elvégzendő feladat	Új tananyag/fogalom	Órai munka/eszközök
36-37.	<p>Gyakorlati munka: Saláták készítése</p> <p>Követelmény:</p> <p>Ismerje a munkafolyamatok sorrendjét. Ismerje és tartsa be a balesetvédelmi előírásokat.</p>	<p>A csoportok feladatainak áttekintése.</p> <p>A csoportfelelős vezetésével a szükséges anyagok, eszközök kikészítése.</p> <p>Előkészítés, tisztítás, hámozás, darabolás, szeletelés, párolás, főzés.</p> <p>A nyersanyagokat előkészítjük a fent leírt módokon, majd összeállítjuk a hidegtálat.</p> <p>Díszítésük fokozza az étvágyat.</p> <p>Felhasználásukig, fogyasztásukig hűtőszekrénybe kell tenni.</p> <p>Az asztal megterítése.</p> <p>Az ételek elfogyasztása után mosogatás, az eszközök helyretétele, a konyha takarítása a feladat.</p>		<p>Kényelmes ruha</p> <p>Csúszásmentes váltócipő</p> <p>Kézmosás</p> <p>A csoportok elfoglalják a kijelölt helyüket.</p> <p>Eszközök, nyersanyagok kikészítése.</p> <p>Előkészítő művelet: tisztítás, darabolás stb.</p> <p>Saláták anyagainak összeállítása.</p> <p>Az elkészített ételek elfogyasztása.</p> <p>Mosogatás, a konyha takarítása.</p> <p>Eszközök: Az előző órán ismertetés használt nyersanyagok, eszközök.</p>

6.
KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSOK

Tevékenységi forma: évfolyamszintű
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: második évfolyam tanulói

Csoportvezető: Magyarné Németh Ágnes

Kézművességnek nevezzük az emberi erővel és kézi szerszámaival – a természetes eredetű alapanyagokon – végzett formaátalakító tevékenységet, és kézműves-terméknek az így létrehozott termékeket. A termék lehet félkész- vagy késztermék.

Kézművesség a kézműves mesterségek, szakmák gyűjtőneve is. Az így létrehozott termékek vagy áruk készítőit kézművesnek nevezzük. A magyar nyelv kézművesség szava a hagyományokra épülő, kézi szerszámokkal, egyedi eljárással folytatott háziipari vagy kisipari tevékenységet jelenti.

A kézzel elkészített egyszerű termékek többnyire a mindennapi élet szükségletei, kellei voltak, szintén egyszerű anyagokból: kőből, agyagból, fából, bőrből, szaruból, növényi eredetű anyagokból, majd fémből és üvegből készültek a használati eszközök, tárgyak.

Az alapanyagokat megtermelő vagy előállító és egyéb, szakképzettség nélkül is végezhető őseredetű munkákat összefoglaló néven többnyire népi mesterségeknek, népi foglalkozásoknak is nevezzük.

Általában női foglalatosságok:

- gyékény-, szalma- (szalmabáb) és csuhéfonás, (székkészítés: dél-dunántúli svábok), csuhébaba-készítés
- játékkészítő - babakészítés
- népi díszített szőtteskészítés, horgolás, kötés, hímző, hímvarrás
- foltvarrás
- koszorúkészítő virágkötészet
- viráglenyomat- és képkészítés
- gyöngyfűzés

tojásírás (tojásfestés, tojáskarcolás, batiktechnika) - tojáspatkolás, tojásfestő

Főként férfiak által végzett munkák:

- kéreg és taplómegmunkálás (toplászat)
- kosár-, varsa-, méhkas-, vékafonás (fekete vesszőből), - szekér kas- , bútor- és székfonás (fehér vesszőből)
- csont- és agancsfaragás (ékszer, kupáncs díszítés, ősi magyar mintákkal és varázsjelekkel)
- szaru- és tülökmegmunkálás (lőporszaru, ivótülök, rühzsír- és sótartó)
- lószőr- és bőrmunkák (tűtartók, gyűrűk, rátétek, szironyozás, szíjfonatok, sallang, pillangó)
- pásztorfaragás, molnárok és barkácsolók fafaragása (vésés, domborúfaragás, mélyítés, spanyolozás, szökröny- kopjafa- fejfa- és kapufaragás, faház- fatemplom- és fatornyok, haranglábak díszítő faragása, székelőfaragás, kunkép és jászkép faragás, stb.
- teknő- és csónakvájás, illetve készítés
- bútor festés: tulipános láda, hartai festett bútorok, templomi famennyezet-festés, stb.
- busómaszk- báb és maskarakészítés
- ón- és ólomöntés féंबरakás készítéshez is, díszítőminta szegecselés
- kolompkészítés, csengőöntés, szegkovácsolás, drótfonás, edényfótozás

KÉZMŰVES FOGLALKOZÁS CÉLJA

Érzelmileg elsivárosodott világunkban van igazán nagy szükség arra, hogy előszedjük régi kincseinket. A magatartászavar, „rossz szokás”, fegyelmezetlenség, gátlásosság tapasztalható különösen az iskoláskor elején (ujjszopás, hajcsavargatás, dekoncentrálttság, kalandozó figyelem, beszédhiba, fáradékonyság, agresszió). Ezek mögött általában érzelmi retardáltság áll.

A népi kultúrában élő embereket egyfajta alapfokú teljesség jellemzi: ismerik a növények fejlődését, a csillagok járását, tudnak szőni-fonni, ismerik a közösségi hagyományokat, a jeles napokat...

Napjainkban az iskolába kerülő gyermeknél egyre fontosabbak lesznek a társadalmi elvárások, és háttérbe szorul az önálló személyiség fejlődés. Az egész nevelési folyamatunk hatékonyabbá válhatna, ha az érvényben lévő kultúrával való megismerkedést kiegészítené az elődök tevékenységének –pl. kézművességének átélése, megismerése, újraalkotása.

VÁRHATÓ HATÁSOK

A természetes anyagú, egyszerű technológiájú tárgyak készítése során a gyerekek sokoldalúan fejlődnek, számos képességük kialakul. Szinte minden nevelési feladat megoldásához hozzásegítenek a kézműves tevékenységek.

- Formálódik a munkához való viszony
- Tökéletesedik a kreativitás
- Egészségesebbé és ügyesebbé válnak

Kézművesség-anyagi kultúra csoportjai

A néhány emberöltővel korábban élt elődeink maguk készítették házaikat, ruházatukat, munkaeszközeiket és használati tárgyaikat. Kézművességek csoportjai: az építkezés, a bútorkészítés, a fafaragás, a fonás, a szövés, a népviselet, a bőrművesség, a fazekasság, a hímzés, a pingálás, a mézesbábosság, és a tojáshímzés.

ELKÉSZÍTENDŐ MUNKADARABOK MÁSODIK ÉVFOLYAMON

<p>A munkadarabok elkészítését mindig megelőzi a néphagyományok, szokások, adott hónap jellemzőinek megismerése, jelesnapok.</p> <p>Építkezés témakörben:</p>	<p>Háztípusok elkészítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyeregtetejű halászkunyhó • Tüzelőgödrös sátor • Rakott sárfalú ház 	<p>1 ó elmélet+ 4 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A fonás:</p>	<p>Ostorkészítés hármasonással Ötösfonás Gyékenyfonás Csuhebaba készítés</p>	<p>4 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A szövés:</p>	<p>szövőkeretes szövés (gyakorlás fűzőlapokon)</p>	<p>4 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A viselet:</p>	<p>Hétköznaplós viselet</p> <ul style="list-style-type: none"> • hosszúing, • térdig érő ing, • bokrosing, • szűking <p>Gyöngyfűzés</p>	<p>1 ó elmélet+ 4 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A hímzés:</p>	<p>Keresztszemes szalvéták</p>	<p>5 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A fazekasság:</p>	<p>Marokedény, hurkaedény, kályhacsempék tervezése</p>	<p>1 ó elmélet+ 3 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A bútorkészítés:</p>	<p>Gyalogszékek (kisszékek)</p>	<p>1 ó elmélet+ 2 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A mézesbábosság</p>	<p>Mézeskalács</p>	<p>2 ó kézműves tevékenység</p>
<p>A tojás hímzés:</p>	<p>Batikolás, gicázás</p>	<p>2 ó kézműves tevékenység</p>
<p>Virágkötészet</p>	<p>Asztaldíszek készítése</p>	<p>2 ó kézműves tevékenység</p>

7.

ÖNISMERETI FOGLALKOZÁSOK

Tevékenységi forma: osztályszintű

Időkeret: 1 óra hetente

Résztevők: 6 d osztály tanulói

Csoportvezető: Balogh Lászlóné

AZ ÖNISMERET CÉLJA: az önismereti tudatosság növelése, annak megismerése, hogy az egyes egyéneknél mi és hogyan megy végbe bizonyos helyzetekben. A társak reflexiói által ki-ki, mint egy tükörben látja önmagát. Így jutnak el a valódi önismerethez, ezáltal a folyamat végén gazdagabb, értékesebb énképük lesz.

E munka során a gyerekek megtanulják

- magukat kívülről, mások szemével látni. Feltárulkoznak előttük viselkedésük eddig rejtve maradt mozgatóerői, pl. védekezési, önvédelmi viselkedésmód, kapcsolatteremtési kudarcok okai, stb.
- Emellett megértőbbé válnak mind magukkal, mind pedig másokkal szemben.
- Csökken szorongásuk, fölfedezik értékeiket.

Ez a folyamat csak szabad, játékos környezetben lehetséges. Csakis ekkor nyílnak meg a „lélek kapui”, jön létre a teljes megmutatás. Ez a tanulás igazi terepe, ahol megtorló következmények nélkül, őszintén szólhatnak, cselekedhetnek. Fölszabadulnak a gátlások, szabadon szárnyal a fantázia.

Minél komolyabban veszik a játékot, annál nyereségesebbé válhat számukra a tanulás. Ezáltal válhat a tanulás kényszer helyett örömmé. Érdeklődés és érzelem is kapcsolódhat a tanuláshoz, amely növelheti a tanulói teljesítményt. Ezt a célt szolgálja a drámapedagógia, amelynek keretében alkalmazott játékos gyakorlatok a gyenge előmenetelű tanulóknak is sikerélményt jelentenek.

A játék azáltal válik az önnevelés eszközévé, hogy végzése közben megtanulnak erőfeszítéseket tenni, fejlődik személyiségük. A drámajátékok olyan készségek kibontakozását teszik lehetővé, mint a konfliktuskezelés, problémamegoldás, empátiás készség, viselkedés, amelyek jól illeszthetők a tananyaghoz. A szerepjátékok során alkalom nyílik a különböző viselkedésmódok megismerésére, ismétlésére, begyakorlására. Ezek a gyakorlatok alkalmasak a kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, érzelmi kifejezésmód kialakítására, a társas viselkedési készségek fejlesztésére, illetve a családi szocializációban mutatkozó hiányosságok pótlására. Olyan alapkészségeket is fejlesztenek, mint szabad és spontán megnyilatkozások elérése, alkotó gondolkodás, kommunikációs szókincs gyarapítása, másokat tekintetbe vevő, beleélő, a másokra figyelő empátiás készség.

Baji-Gál Ferencné a következőképpen összegzi *Drámapedagógia alkalmazása* című könyvében a fenti gondolatokat: „A gyakorlatok alkalmazásának haszna a gyermekek egyéni, kreatív lehetőségeinek felszabadításában, és ennek hatására a teljesítményhelyzetekre való felkészítésben van.”

Céлом a hátrányos helyzetű tanulókból álló, tanulási és viselkedési problémákkal küzdő osztályomban csökkenteni a hátrányt, illetve pótolni a tanulással, viselkedéssel kapcsolatos hiányosságaikat. Ezért az általam összeállított órateremben igyekeztem a fentebb említett szempontokat figyelembe venni mind a játékos gyakorlatok, mind pedig a konkrét tanítási drámaórák kapcsán.

A PROGRAM RÉSZLETES MEGVALÓSÍTÁSI ÜTEMTERVE

Óra szám	Anyag	Gyakorlatok, bemelegítések	Kellékek, eszközök	Célkitűzések, egyéb
1.	Újra együtt! Találkozás, ismerkedés	Pókháló – névjáték Fedőnév Zsipp – zsupp Rítmusjáték Szervusz-játék	Pamutgombolyag, fedő	Ismerkedés, kapcsolatteremtés
2.	Páros és csoportjátékok	Köszönés-köszöntés Sziámi Egyszerre indulni Tükör Add tovább	CD kislabda	Társas kapcsolatok elmélyítése, figyelemkoncentráció
3.	Milyen vagyok?	Életút-térkép	Minden játékosnak: papírlap, tollak, filcek, egyéb író- és rajzeszközök	Milyen akadályok, sorompók állták utamat?
4.	Milyen vagyok?	Kétperces önéletrajz		Előnyös és kevésbé előnyös tulajdonságok észrevétele
5.	Mi a fontos számomra?	Egy percünk a tiéd!	Fa: Következő órára kedvenc tárgy(ak) hozása	Észrevetetni, hogy minden embernek más-más a fontos dolog
6.	Kedvenc tárgyaim	Hogy került hozzá?	Gyerekek által hozott tárgyak	Miért fontosak számomra bizonyos tárgyak?
7.	Helyem a társaim között	Keresd a helyed! Ilyen vagyok?		Osztályban betöltött helyem – ahogy én látom, illetve ahogy a társaim látják
8.	Félelmek, rossz érzések	Félelem a kalapban	Kalap, cédulák, íróeszközök	Félelmeink okai, elhárításuk
9.	A nevetségestől a humorosig	Mi változott? Kinevetős Tanár úr Őrjáték Földrengés	Osztálylétszámnak megfelelő szék, különböző tárgyak	Mi a különbség a nevetséges- humoros, illetve a gúnyos között?

Óra szám	Anyag	Gyakorlatok, bemelegítések	Kellékek, eszközök	Célkitűzések, egyéb
10.	Ahogy én látom magam	Névjegykártya	Cédulák	Ismerd meg jobban magad!
11.	Különbözöm, tehát vagyok	Egyedülálló	Cédulák	Önismeret fejlesztése, különbözőségek felismerése
12.	Ahogy mások látnak	Vélemények 1.		Társismeret
13.	Ahogy én látok másokat	Élet-játék		A környezetemben élők alaposabb megismerése
14.	Ismerlek?	Ilyen vagyok? Ilyennek látlak?		A társakról mértéktartó, de nem sértő vélemények alkotása
15.	Kapcsolatteremtő, interakciós- és ritmus-játékok	Miben vagyunk egyformák? Tekintetváltós játék Anya, Pálma, Elefánt Karmesterjáték	Osztálylétszámnak megfelelő kindertojás, székek	Együttműködési képesség fejlesztése
16.	Fantáziáljunk!	Bumm Szerkezet Szoborjáték Hotelportás	Fa: Következő órára cipők gyűjtése, hozása	Kreativitás fejlesztése
17.	Jó és rossz tulajdonságok megkülönböztetése	Eörsi István: A lábtörlő és a cipő című verse	Kinőtt, bármivel feldíszített cipők Fa: Gyűjtőmunka indítása a következő órai anyaghoz	Szerepjátékok segítségével ráirányítani a figyelmet furcsa, torz jelenségekre
18.	Szüleim mesélték rólam I.	Egyéni beszámolók	Füzet, fényképek	Bevezető a családról szóló beszélgetésekbe: ahogyan a szüleim látnak
19.	Szüleim mesélték rólam II.	Egyéni beszámolók	Füzet, fényképek Fa: Gyűjtőmunka indítása	Ahogyan a szüleim látnak
20.	A szüleimről mesélem I.	Szeretet és megbecsülés a családban	Füzet, fényképek	Szüleim jó és rossz tulajdonságai – ahogyan én látom
21.	A szüleimről mesélem II.	Az én szüleim	Füzet, fényképek	Toleranciára nevelés

Óra szám	Anyag	Gyakorlatok, bemelegítések	Kellékek, eszközök	Célkitűzések, egyéb
22.	Segítség! Nem figyel rám a családom. (Konfliktusok a családban)	Körömi Gábor: Varázslómentő Szolgálat	Rajzlapok, csomagolópapír, filctoll, sapka	Ismerjük fel mások és a magunk felelősségét a konfliktusokban. Megoldások keresése a dráma eszköztárával
23.	Segítség! Válnak a szüleim! (Konfliktusok a családban)	Körömi Gábor: Varázslómentő Szolgálat	Rajzlapok, csomagolópapír, filctoll, sapka	A válás, mint (estleges) konfliktushelyzet kezelése családon belül és az iskolában, illetve a gyerek szemszögéből
24.	Bízz bennem! I.	Tükörjáték Távolságtartás Vakvezetés Vak kígyó /A/		A másikra való odafigyelés, bizalom kialakítása
25.	Bízz bennem! II.	Kezek Tanulmányút Kapcsolódás Tabló Távolságtartás	CD	Tapintási érzékelés fejlesztése, személyes előítéletek kiszűrése
26.	A látszat néha csal I.	Török László: „Maradjatok távol...”	Magnó, papír, íróeszközök, rongyos ruhadarab	Szabaduljunk meg előítéleteinktől – egyáltalán miért alakulnak ki?
27.	A látszat néha csal II.	Török László: „Maradjatok távol...”	Magnó, papír, íróeszközök, rongyos ruhadarab	Mennyiben befolyásolják a cselekedeteinket az előítéletek és miért változnak meg?
28.	Miért probléma a másság?	Lipták Ildikó: Fekete - fehér	Csomagolópapír, napló, papír	Előítéletességünkkel hathatunk-e a közösségre? Meg kell-e felelni a közösség előítéletes elvárásainak?
29.	„Csak testvér marad az, aki egyszer testvér.”	Petrik Lászlóné: Toldi György – Toldi Miklós	Csomagolópapír, napló, filctoll	Együttérzés, családi viszonyok, testvérkapcsolatok alakulása
30.	Összpontosítsuk a figyelmünket!	Hangsúly A bíró Hogy tetszik a szomszédod? Így hallottam	Székek	Koncentráció, kreativitás fejlesztése

Óra szám	Anyag	Gyakorlatok, bemelegítések	Kellékek, eszközök	Célkitűzések, egyéb
31.	Folytatod?	Jut eszembe Fordulópont Mondj egy történetet! Páros versmondás	Székek	Asszociáció, koncentráció fejlesztése
32.	Figyeled?	Király – bíró Tanár úr azt mondta Üzenet Fekete – fehér – igen - nem	Székek	Koncentráció fejlesztése
33.	Most mutasd meg!	Tulajdonsághordozó Szómágus Foglalkozások A herceg úrfi vizsgája	Kártyák, papírlap, íróeszköz mindenkinek	Kommunikációs, szituációs játékok fejlesztése
34.	Vedd észre a változásokat!	Mi változott? Adj hozzá egy mozdulatot! A szabadulás útja	Székek	Koncentráció, memóriafejlesztés, egymásra figyelés
35.	Segítsük egymást!	Közös mondandó Ide figyelj! Gazdálkodás az idővel	Papírlapok, íróeszköz mindenkinek	Memória és improvizáció fejlesztése, együttműködés
36.	Ismered-e magad?	Teszt A kalóz kincse II. A helyzet kulcsai	Papírlap mindenkinek	Figyelem, mozgáskoncentráció fejlesztése
37.	Összegzés, vélemények	Gyerekek által kért, általuk szívesen játszott játékok		Milyen változásokon mentél át személyesen, illetve az osztály a tanév során? (Pozitív/negatív irány?)

8. ÖNISMERET FEJLESZTÉSE DRÁMAJÁTÉKOKKAL

„A világ megismerése érdekes, hasznos, gyönyörködtető, félelmes vagy tanulságos; önmagunk megismerése a legnagyobb utazás, a legfélelmesebb felfedezés, a legtanulságosabb találkozás.”

Márai Sándor

Tevékenységi forma: kiscsoportos
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: 7. c és d osztály tanulói

Csoportvezető: Szalainé Balogh Erika

A drámajátékok az emberépitést szolgálják, feladatuk a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése, tulajdonképpen szocializáló tevékenység.

A DRÁMAJÁTÉKOK ELŐSEGÍTIK

- az ön és emberismeret gazdagodását
- a mindennapi kapcsolatfelvételt és kapcsolattartást
- az empátia fejlődését
- a döntéshozó képesség fejlődését
- alkotóképességének, önálló gondolkodásának fejlődését
- összpontosított, megtervezett munkára való szoktatását
- testi, térbeli biztonságának javulását
- időérzékének fejlődését
- mozgásának és beszédének tisztaságát
- színesíti az oktatómunkát, a szabadidő eltöltését
- viselkedési bátorságot, biztonságot nyújt élethelyzetekben
- könnyedebb kapcsolatot teremt a nemek között

A játékok alapvetően négy célt szolgálhatnak a csoportban

- **Az első cél**, az a csoport kezdetén a feszültség oldása, a csoportmunka elindításának megkönnyítése lehet.
- **A második cél** az, hogy tükrözze a különböző rejtett csoportdinamikai jellegzetességeket, mint például a párképződés. Természetesen a játék önmagában nem vált ki csoportdinamikai folyamatokat, de a meglévők nyíltá tehetők általa. Ez természetesen azzal jár, hogy a csoportvezetőnek fel kell ismernie a csoportban zajló rejtett folyamatokat, hogy megfelelően tudjon választani.
- **A harmadik cél** az öntapasztalás, és a különböző készségek fejlesztése. Hiszen a játékok segítségével megtapasztalhatjuk, hogy milyenek vagyunk, és alkalmunk nyílik bizonyos képességeket, készségeket gyakorolni. Idesorolhatóak például a kreativitás, a nem verbális kifejezőkészség stb. fejlesztését, vagy az önkép, önismeret, társismeret növelését szolgáló feladatok.
- **A negyedik cél** a csoport befejezésének, lezárásának megkönnyítése, a hazatérés tudatosítása.

A foglalkozásokat az alábbi játékok tematikus válogatásából, DE MÁS GYAKORLATOKKAL IS KIEGÉSZÍTVE építem fel.

CSOPORTALAKULÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ GYAKORLATOK

(ismerkedés, bemelegítő, kapcsolatteremtő gyakorlatok)

Én még soha

Fejlesztő hatás: A csoport alakulási szakaszában játszható, ismerkedési játék.

Életkori ajánlás: felnőtteknek, esetleg idősebb serdülőknek ajánlott

Csoportvezetői gyakorlat: Nem igényel komolyabb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A játékosok körben ülnek és sorban mindenki mond valamit, amit még sohasem tett, de amiről azt feltételezi, hogy a csoport többi tagja már igen. Például azt mondhatja: „Én még sohasem voltam Budapesten”. Ha sikerül olyat találnia, amit a többiek már tényleg csináltak egy pontot kap. Az nyer, aki először gyűjt össze három pontot.

Egyéb megjegyzések: Mivel ismerkedéses játékról van szó, érdemes kiemelni az őszinteség fontosságát (Perhman, é.n.).

Füilentős

Fejlesztő hatás: A játék célja az ismerkedés, emellett segíti a jó hangulat és az együvé tartozás érzésének kialakulását is.

Életkori ajánlás: mind három korosztálynál használható.

Csoportvezetői gyakorlat: a játék komolyabb csoportvezetői tapasztalatokat nem igényel.

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: a csoporttagok körben ülnek. A feladat az, hogy mindenki három ténnyt mondjon magáról, ezek egyike füilentés. A csoporttársaknak kell kitalálni, hogy az. Ha először tévednek, még választhatnak a fennmaradó két lehetőség közül. A játék addig tart, amíg mindenki sorra nem kerül.

Egyéb megjegyzések: Igen oldott hangulatú játék, általában nagy nevetések kísérik, így nehezebb feladatok után is használható a feszültség oldására (Kagan, 2001).

Három tárgy

Fejlesztő hatás: A játék célja az ismerkedés, emellett segíti a jó hangulat és az együvé tartozás érzésének kialakulását is.

Életkori ajánlás: mind három korosztálynál használható.

Csoportvezetői gyakorlat: a játék komolyabb csoportvezetői tapasztalatokat nem igényel.

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: Mindenki kiválaszt otthon három tárgyat és ezt a tréningre magával hozza. A cél az, hogy ezen a három tárgyon keresztül mutassa be magát a többieknek. A tárgyak szimbolizálhatják őt, vagy a számára fontos történéseket, élete kulcsszemélyeit stb. a tagok körben ülnek, és sorban megnézik mindenki tárgyait. Ezután a csoport megbeszéli az élményeiket, kinek sikerült a legjobban szimbolizálni magát a tárgyakkal.

A csoporton belüli együttműködés fejlesztése

Expedíció

Fejlesztő hatás: A csoporton belüli együttműködés, és az összetartozás fejlesztése mellett alkalmas az értékek, értékrendek tisztázására is.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot, és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 60-80 perc

Eszközigény: nagy méretű csomagolópapír, ceruza

A játék leírása: A csoporttagokat 4-5 fős kiscsoportokra osztjuk. A csoportokkal közöljük, hogy az a feladat, hogy képzeljék el, hogy egy teljesen ismeretlen új helyre, mondjuk egy újonnan felfedezett bolygóra készülnek. A bolygón van víz, a földihez hasonló légkör, vannak állatok, növények. Ezer telepes indul meghódítani ezt az új világot és ők öten a képviselőik ennek az ezer embernek. Feladatuk, hogy megegyezzenek olyan törvényekben és szabályokban, amelyek szerint ezen a bolygón elképzelik az életet, amelyek szerint ezen a bolygón szeretnének együtt élni. A játékot megbeszélés követi, ahol minden csoport bemutatja a saját „Törvénykönyvét”, megbeszéljük, ki milyennek képzei az „ideális” emberi társadalmat és miért

Értékrend tisztázását segítő gyakorlatok

Szeretem - nem szeretem

Fejlesztő hatás: A csoport alakulási szakaszában játszható, ismerkedési játék. Később is játszható, segíthet az értékek és/vagy érzések tisztázásában.

Életkori ajánlás: felnőtteknek, esetleg idősebb serdülőknek ajánlott

Csoportvezetői gyakorlat: Nem igényel komolyabb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 30 perc

Eszközigény: papír, toll

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. Minden játékos ír egy listát öt olyan dolgról, amit szeret és öt olyan dolgról, amit nem szeret. Ezek bármi lehetnek, tárgyak, tulajdonságok, események, stb. Ha kész vannak, összehajtogatják a papírokat és a csoportvezetőnek adják. A csoportvezető felolvassa a listákat és a játékosok feladata kitalálni, ki írta az adott papírt.

Egyéb megjegyzések: Az esetek többségében jó hangulatú, sok nevetéssel járó játék. Akkor érdemes játszani, ha a csoporttagok már a tréning előtt is ismerték kicsit egymást, vagy később, amikor már valamennyire megismerkedtek.

Szívszakadva

Fejlesztő hatás: A csoporton belüli konfliktus, véleménykülönbség megtapasztalása. Mivel a cél egy közös döntés létrehozása, így a tagok saját társas hatékonyságukat is megtapasztalhatják. A felállított sorrend a csoport értékrendjének tisztázásában is segíthet.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek.

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői tapasztalatokat és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 60-80 perc

Eszközigény: papír, íróeszköz, a résztvevők számának megfelelő mennyiségű feladatlap

A játék leírása: A csoportot felosztjuk 4-5 fős alcsoportokra. A csoportvezető elmondja, hogy minden kiscsoportnak nagyon nehéz döntést kell hoznia. Öt, mesterséges szívre váró beteg között kell rangsort felállítaniuk. Először minden csoporttagnak külön – külön, majd ezután megbeszélik saját sorrendjüket a többiekkel és megpróbálnak egyetértésre jutni. Az a szabály, hogy mindenkinek a saját véleménye kifejtése előtt értékelnie kell az előző csoporttársáét, akkor is, ha véleményeik különböznek. Ezután az egyes alcsoportok megkapják a feladatlapot és a betegek rövid bemutatását.

Feladatlap:

Egyike vagy a Városi Korház Igazságügyi Bizottsága tagjainak, és életbevágó döntést kell hoznod. Egyedül kell fontossági sorrendet meghatároznod az öt, mesterséges szívre váró beteg között. Az Igazságügyi Bizottságnak (a csoportnak) egyetértésre kell jutnia.

1. lépés: Egyéni besorolás: egyedül dolgozva kell besorolnod a mesterséges szívre váró betegeket (1. : első a sorban, 5.: utolsó a sorban).
2. lépés: Bizottsági ülés: miután te és minden bizottsági tag(csoporttársad) felállította a saját rangsorát, a bizottság ülést tart. Együtt kell megállapodnotok a végső sorrendben. A szabály, hogy mielőtt kifejtenéd véleményedet, az előtted szóló érveit vagy érzéseit értékelned kell, még akkor is, ha azok nem egyeznek meg a tieddel.

George Mutti

Kora: 61 év, foglalkozása: alvilági kapcsolatokkal gyanúsítható (maffia)

Leírása: házas, 7 gyereke van, nagyon gazdag, az operációt követően nagyobb összeget fog felajánlani a kórháznak.

Peter Santos

Kora: 23 év, foglalkozása: egyetemista.

Leírása: nőtlen, keményen tanul, segít eltartani nélkülöző családját, tanulmányai befejeztével rendőr szeretne lenni.

Ann Doyle

Kora: 45 év, foglalkozása: háztartásbeli

Leírása. Özvegy, három gyermeket tart el, kisjövedelmű, nincs megtakarítása.

Johnny Jaberg

Kora: 35 év, foglalkozása: ismert színész

Leírása: elvált, mindkét gyermekét a volt felesége neveli, hajléktalanszálló létrehozására tett adományt.

Howard Wilkinson

Kora: 55 év, foglalkozása: Kalifornia állam szenátora.

Leírása: nő, egy gyermeke van, nemrégiben választották meg, van mit a tejbe aprítania.

A feladatot csoportos megbeszélés követi, melyik csoport hogyan és mért jutott az adott sorrendhez (Kagan, 2001).

Vacsoravendégek

Fejlesztő hatás: A csoport alakulási szakaszában játszható, ismerkedési játék.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 10-15 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A résztvevők körben ülnek és válaszolnak a következő kérdésre: „Ha lehetősége lenne egy vacsoravendégségre három híres embert meghívni kit választanának?”

Egyéb megjegyzések: Érdekes előre megegyezni, hogy csak élő, vagy már régen meghalt híres emberek is szóba jöhetnek-e.

Kommunikációs készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok

Azt mondtam, hogy arc?

Fejlesztő hatás: A nem verbális kommunikáció erejének demonstrálása.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A tagok körben ülnek. A csoportvezető megkéri őket, hogy tegyenek le mindent, tollat, papírt és nézzenek rá. Mikor mindenki ránéz, kérje meg a résztvevőket, hogy az összezárt öklüket tegyék az arcukhoz. Közben, mintha demonstrálni akarná a feladatot a csoportvezető az álla alá illeszti az öklét. Majd azt kéri, hogy senki se mozdítsa meg a kezét, hanem nézzenek így körbe. Valószínűleg a csoport egy jó része az arca helyett az álla alá teszi az öklét. Ezt megbeszélés követheti, a verbális és a nem verbális kommunikációs csatorna szerepéről, és arról, hogy mitől függ az, hogy ellentmondó információk esetén melyiket vesszük figyelembe (Kroehnert, 2004).

Csak rám figyelj!

Fejlesztő hatás: A feladat egyfajta kommunikációs küzdelem három fél között a figyelemért, ilyen módon a társas hatékonyság szintjének mérője is lehet.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A csoporttagok félkörívben ülnek, három személy lesz a játékos. A feladat egyszerű: ketten elmélyülten beszélgetnek, úgy, hogy csak egymásra figyelhetnek közben. A harmadik feladata, hogy bármilyen eszközzel, de anélkül, hogy a másik két játékoshoz érne,

magára vonja valamelyik beszélgetőtárs figyelmét. Érdeemes előre meghatározni az idői keretet mondjuk 2-5 perc között. Utána más csoporttagok is kipróbálhatják magukat a „beszélgető” és a „megzavaró” szerepkörében is (Benedek, 1992)

Emóciók

Fejlesztő hatás: Az érzelmek nem verbális kifejezése, és ezek felismerése

Életkori ajánlás: serdülők és felnőttek számára ajánlható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: papírkártyák

A játék leírása A tagok körben ülnek. Minden tagnak egy-egy érzést, egy - egy emóciót, érzelmet kell életre keltenie, szavak nélkül, pusztán nem verbális jelzésekkel megjelenítenie. A többieknek kell kitalálnia, mi lenne az adott érzelem. A játék úgy is játszható, hogy a csoportvezető előre, cetlikre felír érzelmeket és minden csoporttag húz egyet, de úgyis, hogy mindenki keres magának egy olyan érzelmet, amit jellemzőnek érez az adott pillanatban saját magára (Benedek, 1992).

Fekete-fehér, igen-nem

Fejlesztő hatás: A verbális kommunikáció kifejezőképességének fejlesztése, annak megtapasztalása, hogy bármilyen korlátozás mennyire megnehezíti a verbális kommunikációt.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: ismert gyerekjátékról van szó. A játékosok körben ülnek. Egy játékos lesz a kérdező, aki bármit kérdezhet, és a többieknek gyorsan válaszolniuk kell rá, de úgy, hogy a fekete, fehér, igen, nem szavakat nem használhatják. A játékosok, csak igazat válaszolhatnak. Aki hibázik vagy tétovázik kiesik. Az nyer, aki legtovább benn marad, így ő lesz a következő kérdező.

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon vidám, oldott hangulatú játék, nagy nevetések kísérik (Grätzer,1977).

Halandzsa

Fejlesztő hatás: Elsősorban a vokális, másodsorban a többi nem verbális kommunikációs csatorna fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A csoport körben ül. Két ember kimegy, és odakint megegyeznek abban, hogy miről fognak „beszélgetni”. Az lesz a feladatuk, hogy a csoportba visszatérve, csupán halandzsa nyelven fejezzék ki mondanivalójukat. A többieknek kell kitalálnia, hogy miről van szó. Érdekes több kört is játszani. Van olyan változata is a játéknak, amikor a halandzsa helyett csak és kizárólag számokat mondanak a játékosok.

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon jó hangulatú feladat, nagy nevetések kísérik, így nehezebb feladatok után feszültségoldónak is használhatjuk (Benedek, 1992).

Hotelportás

Fejlesztő hatás: A nem verbális jelzések használatának és felismerésének fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: A játékosok közül egy valaki lesz a hotelportás, a többi játékos a vendég. A vendégek „némák”, nem tudnak beszélni, csak különböző non-verbális eszközökkel fejezhetik ki magukat. Viszont mindnyájuknak van valamilyen problémája, amiben a hotelportástól kér segítséget. A portás – az egyetlen aki beszélhet – feladata, hogy kitalálja mit kívánnak tőle. A játékot megbeszélés követi arról, hogy mennyire volt nehéz csupán nem verbális eszközökkel elérni a céljukat (Bús, 2003).

Egyéb megjegyzések: Más szituációt is kitalálhatunk, mint például étterem pincérrel, stb.

Szinkronizálás

Fejlesztő hatás: Részint a nem verbális kommunikáció, részint az empátiás készség fejlesztése

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

A játék leírása: Páros játék. A párok egyik fele, csupán nem verbálisan fejezheti ki magát, gesztusokkal, mimikával, mozdulatokkal, stb. A párok másik fele beszél helyette, szinkronizálja a másik mozdulatait. Később cserélnek. A játék fordítva is elképzelhető: ebben az esetben nem a beszélő követi a „képet”, hanem az ő - mozdulatlanul előadott-mondanivalóját illusztrálja, fejezi ki nem verbálisan a másik fél.

A szinkronizálás mintájára:

Néma televíziózás

Telefonfülke „kukkolás”

Konfliktuskezelő-készség fejlesztését segítő gyakorlatok

Hozott vagy foglalkozás során keletkezett feszültségeket, agresszív késztetéseket lehet "kisütni" ezekkel a gyakorlatokkal. Alapeleme, hogy szocializált formában vezeti le az aktuális érzéseket. Ezzel egyrészt feszültség-mentesíti a csoportot, másrészt mintát nyújt.

- **Papírhóglyó**

Indulatos, agresszív hangulatú szituációban kell a játékot megajánlani. Kelléigényes, mert szükség van sok újságpapírra. Két részre osztjuk az osztályt és a padsorok két oldalán (legalább 3-4 méterre) állítjuk fel őket. Mindkét csapat jókora mennyiségű újságot kap és rövid idő alatt minden tagnak legalább három újságpapírgolyót kell gyúrnie. Ezt követően rövid (2-3 perces) csata következik, de a felek nem közeledhetnek egymáshoz. Mivel a papírgolyó könnyű, hamar lelassul és erőtlenné válik a dobást követően. A gyerekek egyre nagyobb erővel kísérik meg célba juttatni a golyót. Gyorsan és röviden elfáradnak. Lehet úgy is alkalmazni, hogy nem egymást, hanem egy célt dobál mindenki (pld. jó messzire tett szemetes kosár).

- **Pinponglabda fújás**

Szintén kelléigényes mert néhány pinponglabda szükséges a gyakorlathoz. Két összetolt iskolapad közepére (egyszerre több csoport játszhatja) helyezzük a labdát és két oldalról 3-3 tanuló elkezd fújni. Az erőviszonyok és a könnyű labda miatt nehezen fog a másik térfélre menni a labda. Gyakori, hogy oldalt legurul a labda, ekkor újra középről folytatódik a játék. Rövid idő alatt elfárad a csapat és nyugodtan lehet velük a továbbiakban dolgozni.

- **Cérna kötélhúzás**

A gyakorlatot úgy kell végrehajtani, mint egy kötélhúzó versenyt, de cérnával. Az osztályt két félre osztva megkapják a színes fonalat mintha kötél lenne. Úgy kell a fonalhúzást végrehajtani, hogy mindenki izma feszüljön, látszódjon, hogy komoly erőt fejtenek ki.

A fonálnak nem szabad elszakadni. Amennyiben mégis akkor új fonallal ismétljük a gyakorlatot.

Az erő és a finomság együttes jelenléte teszi érdekessé és különlegessé a gyakorlatot.

Adj király katonát!

Fejlesztő hatás: Két csoport közötti versengés, rivalizálás, konfliktus megtapasztalása.

Életkori ajánlás: inkább gyerekeknek ajánlott

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30perc

Eszközigény: Nagy nyílt tér

A játék leírása: Ismert gyerekjáték. A csoport két részre oszlik. A két csapat egymással szemben áll. A játékot a csapatkapitányok feleselése vezeti be:

- Adj király katonát!

- Nem adok.

- Akkor szakítok.

- Szakíts, ha bírsz.

Ezután az egyik csapat egy tagja neki szalad a másik csapatnak, akik szorosan fogják egymás kezét. Ha sikerül elszakítania a láncot, egy játékosnak vele kell mennie, ha nem neki kell ott maradnia. Aztán csere.

Egyéb megjegyzések: Vigyázzunk, ne durvuljon el a játék (Benedek, 1992)!

Aprópénz

Fejlesztő hatás: A játék három fordulójából az első kettő az önérvényesítés és így a társas hatékonyság sikerét és kudarcát, a harmadik kör pedig a csoporton belüli rokonszenvi viszonyokat tükrözi. A tagok átélhetik a kudarc, a veszteség érzését és azt, hogy mennyire fontosak a többiek számára, hányszor lépnek velük kapcsolatba, így a csoporttagok egymás iránti érzései is feltáruulnak.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot nem igényel

Idői keretek: 10-15 perc

Eszközigény: 10-150 db. 1-2 forintos aprópénz, egy nagy asztal, papír, ceruza

A játék leírása: A csoporttagok az asztal körül ülnek. Az asztal közepére kiborítjuk a pénzt. A csoporttagok jeladás után annyit vehetnek el a középén levő pénzből, amennyit csak tudnak, vagy akarnak. Ezután megszámloljuk, kinek hány darab jutott és ezt felírjuk. A következő körben sorban egymás után mindenki két társától elvehet annyi pénzt, amennyit akar. Ez után újra számloljuk a pénzt, és felírjuk, kinek mennyije maradt. A harmadik körben sorban egymás után mindenki két társának adhat aprópénzt, annyit, amennyit jónak lát. Ezután újraszámoljuk a pénzt, kinek mennyi lett a végére. A végén megbeszélhetjük, ki mit gondolt, mit érzett a játék közben.

Egyéb megjegyzések: Gyerekek számára a veszteség, az, hogy elvesznek pénzt tőlük nagyon frusztráló lehet, így velük ez a játék nagy óvatosságot igényel (Benedek, 1992).

Gyümölcskosár

Fejlesztő hatás: Ebben a játékban a rivalizálás, versengés mellett, a frusztráció és akadályoztatás élménye jelenik meg konfliktushelyzetben. Annak, aki sikeres a játékban, az a pozitív önérvényesítés élményét adja.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: eggyel kevesebb szék, mint ahányan a résztvevők vannak.

A játék leírása: A csoporttagok körben ülnek, egy valaki középén áll. Mindenki kap egy gyümölcsnevet. Amikor a középén álló elkiáltja magát: „A szilva (például) cseréljen helyett az almával (például)”. akkor a két megnevezett játékos feláll és minél gyorsabban megpróbál helyett cserélni. A középén álló igyekszik ezt azáltal megakadályozni, hogy ő ül le az egyik székre. Akinek nem jut szék az folytatja a játékot. Ha a középső ember azt mondja: „Kiborult a gyümölcskosár”, akkor, mindenkinek fel kell állnia és máshova leülnie, mint ahol eddig ült.

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon vidám, nagy nevetésekkel kísért játék, gyerekek különösen élvezik. Vigyázzunk azonban, ne durvuljon el, nehogy megsérüljön valaki (Benedek, 1992).

Ki bírja cérnával?

Fejlesztő hatás: Ebben a játékban a rivalizálás, versengés jelenik meg a csoporttagok között, és a frusztráció és akadályoztatás élménye konfliktushelyzetben. Annak, akinek sikerül a játék a pozitív önérvényesítés élményét adja.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: asztal, székek, cérna, papír, toll

A játék leírása: páros játékról van szó. Hosszú cérnákat szakítunk le, aminek két végére hurkot kötünk. Egy-egy játékos beledugja a mutatóujját a hurokba. Szembeülnek és a cél az, hogy a cérnával elhúzzák a másik kezét az asztal széléig. Egy menet egy percig tart. Mindenki mindenki ellen játszik, és az eredményeket táblázatban összesítik. A pontozásnak különböző variációi vannak, ami az átélt élményt is módosítja:

Az egyik amikor csak a győzelemért jár pont a veszteségért, és a cérnaszakításért nem. Ebben az esetben leginkább az derül ki, hogy kit hagynak nyerni (hiszen a cérna valószínűleg előbb szakad, minthogy bárki kezét el lehetne húzni általa).

A másik lehetőség, hogy a győzelem egy pontot, a cérnaszakítás nulla pontot, a vereség pedig egy mínusz pontot ér. Ez kiélezi a rivalizálást, nyerni szinte lehetetlen, hiszen jobban megéri elszakítani a másik félnek a cérnát, mint beletörődni a vereségbe.

Harmadik lehetőség, hogy a nyereség két pontot, a vereség egy pontot ér, döntetlen esetén nem jár pont, a cérna elszakítása pedig két pont levonással jár. Ebben az esetben érdemes nyerni hagyni a másikat: még így is jobban jár az ember, mintha szakít, vagy döntetlent ér el.

Sziget

Fejlesztő hatás: A csoportnak a feladat megoldásához közös megegyezésre kell jutnia, az egyes személyeknek „áldozatokat” kell hoznia a csoport közös érdekeiért, így a feladat a csoport együttműködését, és az összetartozás érzését is fejleszti.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek ajánlott

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot, és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 45-60 perc

Eszközigény: papír ceruza.

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. A csoportvezetője arra kéri őket, hogy képzeljék el hajótörést szenvedtek és egy lakatlan szigetre kerültek. A szigeten van ivóvíz, növények, állatok – lehetségesnek tűnik hosszabb ideig is életben maradni rajta. Azt nem lehet tudni, hogy mennyi ideig marad itt a hajótörött, néhány hónapig, vagy akár néhány évig. A feladat, írjanak össze öt tárgyat, amit feltétlenül magukkal szeretnének vinni. Ha ez megtörtént a csoportot arra kérjük, hogy képzeljék el azt, hogy együtt szenvedték el a hajótörést és közösen kell öt tárgyban megegyezniük. A játéknak akkor van vége, ha sikerült teljes egyetértésre jutniuk. A játékot megbeszélés követi arról, hogy hogyan sikerült megegyezniük, hogy viselték, hogy a csoport kedvéért számukra fontos tárgyakról kellett lemondaniuk.

Nem csodaszer, csak egy módszer a dramatikus nevelés.

De a jól vezetett drámajáték javára válik minden résztvevőnek, hiszen a játszó közösségben tesznek szert olyan tapasztalatokra, melyek segítenek a közösségbe beilleszkedni, önismeretre, emberismeretre, az emberi méltóság tiszteletére nevelnek, önálló gondolkodásra és az alkotáshoz szükséges bátorságra biztatnak. A játék módjából következik, hogy a résztvevők szemében fontossá válik a jó megfigyelés, a képzelőerő, a szabálytartás, a helyzetfelismerési és döntési készség, a kifejező mozgás és beszéd.

Mindezekben bizakodva fogok a munkába.

Szalaiiné Balogh Erika

9.
SZÍNJÁTSZÁS

“ÉLETJÁTÉKOK”

Tevékenységi forma: kiscsoportos
Időkeret: 1 óra hetente
Résztevők: 7. c és d osztály tanulói

Csoportvezető: Szalainé Balogh Erika

I. félév:

A FOGLALKOZÁSOK MENETE:

A foglalkozásokat mindig bemelegítő drámajátékkal kezdjük. Minden alkalommal egy-egy élethelyzet eljátszására, majd kibeszélésére kerül sor, de a hangsúly a játékon van. Lezárás lazító, feszültségoldó gyakorlatokkal.

1. életjáték: Játsszunk együtt!

Játsszunk el, hogyan mérgesedik el egy jóízű játék valamelyik játékos lehetetlen viselkedése miatt. /szabályok be nem tartása, erőszak, kényeskedés.../

Hogyan viselkedik a győztes csapat? Hogyan a vesztes nyilvánosság előtt, maguk közt, a győztes piszkálódásaira reagálva...

2. életjáték: Szeretet a családban

Játsszunk el egy olyan vasárnap délutánt, amelyről a külső szemlélő biztosan meg tudja állapítani, hogy a családtagok szeretik egymást, hogy feszült a légkör a családban, hogy gyűlölködés van...

Miből lehet megállapítani? Viselkedéselemzések...

3. életjáték: A felnőttek munkája

Játsszunk el egy asztalos, boltos, tanár, orvos, takarító... egy munkanapjának részletét, esetleg felgyorsítva egy napját. Mutassuk meg, melyik mikben fárad el, mi az öröme, mi nehéz.

4. életjáték: Őszinteség, titoktartás

Játsszunk el olyan jelenetet, amelyik azt mutatja meg, milyen nehéz őszintének lenni. Barátunk titkának kifecsegeése milyen következményekkel járhat – különböző lehetőségek eljátszása. Mindig hallgatni kell /családon belüli erőszak, zsarolás titka/

5. életjáték: Gazdálkodás a családban

Játsszunk el az év végi tervezgetést, karácsonyi nagybevásárlás, ajándékozás előtti számítgatást. Mire futja, mire nem? Kompromisszumok és azok elfogadása. Ismerjük-e a valós árakat? Hogy lehet beosztani a jövedelmet? Rangsorolás...

6. életjáték: Társakkal szabadidőben

Játsszunk el egy vendégséget vendéglátó és vendég szerepében is. Formaságok, mitől érezzük jól magunkat, mi ronthatja el, illemszabályok...

7. életjáték: Barátok az osztályban

Mostanában már nem vagy a barátom? Hangozzék el a kérdés a játék során többféle hangsúllyal: számonkérően elkeseredetten, féltékenyen...

Játsszunk el helyzeteket, amelyekben valakinek nincs barátja. Keressünk különböző okokat, magyarázatokat.

8. életjáték: Bírálat – önbírálat

Valakinek meg kellene mondanunk, hogy változtatni kellene egyes dolgain, de ez nehezünkre esik. Hogy mondjuk meg? Hogy reagálunk, ha nekünk mondanak ilyet?

9. életjáték: A megjelenés kultúrája

Mutassunk be különböző figurákat: a szakadt, a mama kedvence, a divatmajom, a kényeskedő... Hogyan beszélnek, mozognak, öltöznek... /esetleg behozott ruhákkal ki is próbálhatjuk/ És te? Te milyen vagy, milyen szeretnél lenni?

10. életjáték: Harcban önmagammal

„Tudom, hogy nem lenne szabad megtennem, de akkor is...” Erre az indító mondatra építsük a jeleneteinket. Megteszi akkor is, ha tudja, hogy az rossz? Mit érez közben, utána. Bűntudat? Vállrándítás?

11. életjáték: Fiúk – lányok

Fiú-lány barátság. Létezik? Játsszuk el a barátság különböző szakaszait. Hogy lehet kapcsolatot kezdeni, hogy lépünk túl egy összeveszésen, hogy álljunk ki egymás mellett, mindig kiálljunk mellette, őszinteség és füllentések a barátok közt...

12. életjáték: Tárválasztás – párkapcsolatok

Írjunk apróhirdetést, milyen férjet/feleséget szeretnénk magunknak.

Beszéljük ki: „nem szeretnék olyan férjet/feleséget, aki...”

Honnan vesszük észre, ha tetszünk valakinek, hogy alakul a kapcsolat, hogy valami baj van a kapcsolatban??? Mit lát a kívülálló?

II. félév:

Egy mese közös dramatizálása az első félév foglalkozásai során megszerzett tapasztalatokra, bátorságra, alkotói kedvre építve.

A közös dramatizálás fázisai:

1. darabválasztás, annak részletes megismerése
2. a kiválasztott mű megvitatása
3. cselekményváz némajátékkal
4. jelenetek némajátékkal
5. jelenetek szöveggel
6. jelenetek összefűzése
7. zenei és látványelemek kidolgozása
8. javítópróbák
9. előadás
10. tapasztalatok, szerepcserék

10.
MOZGÁS, JÁTÉK, MESE

Tevékenységi forma: osztályszintű

Időkeret: 1 óra hetente

Résztevők: 3. c osztály tanulói

Csoportvezető: Gyöngyösi Tiborné

A FOGLALKOZÁS CÉLJA

A 3. c osztály 2009/2010-es tanévben indult 27 osztályfős létszámmal. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatták, hogy osztályunkban is indokolt egy olyan segítő program bevezetése, mely elősegíti a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatását.

Az osztályomban az anyanyelvi kompetenciát szeretném támogatni a mozgás, beszéd, beszédértés, szövegalkotás és a mindennapos képességfejlesztő tevékenységek gyakoroltatásával.

Miért?

A gyermeki fejlődés első szakaszában a nyelvnek fontos közvetítő szerepe van. Az iskoláskor első éveiben a beszéd és a mozgás szorosan összekapcsolódik. Éppen ezért a mozgás, a beszéd és a gondolkodás közötti kapcsolatnak kulcsszerepe van az anyanyelvi nevelésben. A nyelvi tapasztalás minden szintjén a mozgás átalakulásával találkozunk. Így a megtanult mozgások hatnak az emlékezet és a gondolkodás fejlődésére is. A mozgásemlekezet a verbális emlékezet fejlődését és a konkrét-műveleti és elvont gondolkodás differenciálódását segíti.

FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

Az anyanyelvi képességek fejlesztésének komplex rendszerében tan éveken átívelő, napi rendszerességgel ismétlődő tevékenység a beszélgető kör, a mindennapi mesemondás és a ritmust érzékeltető versmondás. E fontos nevelési eszközök a közös élmény erejével, a csoport és a csoporttagok életével kapcsolatos őszinte beszélgetésekkel alapozzák a szociális kompetenciák fejlődését (közel hozzák egymáshoz a gyerekeket, fokozzák összetartozásuk élményét), oldott légkört teremtenek a tanuláshoz, keretet adnak a szóbeli kommunikáció, a kognitív képességek és az erkölcsi érzék fejlődéséhez.

A mesemondás soha nem oktató célzatú, hanem magáért a mesehallgatás élményéért való, a belefeledkezés, a gyönyörködés, az átélés, a mesével való ismételt találkozás örömeivel, a képzelet szabad szárnyalásával ajándékozza meg a gyerekeket. A népmesék világa betekintést enged a magyarság és más népek kultúrájába, közelebb viszi a gyereket önmaga és a világ megértéséhez. Mesehallgatás közben gyarapodik a szókincs, fejlődik a szövegértés és a belső képteremtés képessége.

Az általános alapozás az írásbeli nyelvhasználat elsajátítását készíti elő, alapozza meg. A fejlesztő tevékenység arra irányul, hogy minél zavartalanabb legyen az olvasás és írás elsajátítása. Ez nemcsak az eredményesség, hanem a kezdeti tanulási motiváltság megőrzése a továbbfejlesztése érdekében is elengedhetetlen, hiszen a kezdeti tanulási sikeresség képezi az élethosszig tartó tanulás egyik legfőbb alapját.

A beszéd, beszédértés középpontjában az igényes szóbeli kommunikáció áll. A szóbeli gondolatközlés tartalmának, nyelvi megformáltságának és hangzó oldalának csiszolása, finomítása a tanító feladata.

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE

A kisiskolás korosztály anyanyelvi nevelésének célja, hogy megindítsa a gyerekek anyanyelvi tudatosodásának folyamatát, megalapozza annak igényes és működőképes eszközi használatát. A fejlesztés eredményeképpen a spontán nyelvhasználat a kezdő iskolaszakasz végére egyre tudatosabbá válik. Az új nyelvhasználati módok megtanulásával kiszélesedik a nyelvi tevékenységek köre, gazdagodik eszköztára, pontosabbá válik a megértés és a kifejezés, és differenciálódik az információforrásokhoz való hozzáférés feltételrendszer.

FOGLALKOZÁSOK ÜTEMTERVE

Szeptember			
	Mozgás	Beszéd	Mese
1. hét	Ismétlés: Bébifóka, gyík, kukac Csipp-csepp 1.	Légzőgyakorlatok	Szamárőr királyfi
2. hét	Ismétlés: Labdás gurulás, Ebihal, Iguána Csipp-csepp 2.	A hangok világa	A griffmadár
3. hét	Ismétlés: Hal, Fóka Rák, Harkály fel	Mondókák, nyelvtörők	A királyfi, aki nem ismerte a félelmet
4. hét	Ismétlés: Kutya, Lopakodó macska, Oroszlán Harkály le	Mondókák, nyelvtörők	A szabó és az óriás
Október			
1. hét	Ismétlés: Sas, A sas és a nyuszi, Göncölszekér Tíz kicsi indián	Versek hangerő, hangszínváltásra	A barlangi tündér
2. hét	Ismétlés: Hernyó, béka Öreg medve, Rák, Nyuszi Két kövér úr	Versek hangerő, hangszínváltásra	A pásztorfiúcska
3. hét	Ismétlés: Fialamedve, Kacsa, Taliczka Motringtekerés	Versek hangerő, hangszínváltásra	Hófehérke és Rózsapiros
4. hét	Őszi szünet	Őszi szünet	Őszi szünet
November			
1. hét	Elvarázsolt erdő játék	Ritkán használt magyar szavak ismétlése	Jánoska és Margitka
2. hét	Elvarázsolt erdő játék	Ritkán használt magyar szavak ismétlése	A két aranygyermek
3. hét	Tükörjáték	Idegen szavak ismétlése	Erős Pali
4. hét	Tükörjáték	Idegen szavak ismétlése	A Világszép Sárkány Rózsa
December			
1. hét	Lépj ki az árnyékból	Szóismétlés az első hang elhagyásával	Szent Miklós
2. hét	Lépj ki az árnyékból	Szóismétlés az első	Fagyöngy-csók

		hang elhagyásával	
3. hét	Gyakorlás, ismétlés	Szavak ismétlése csak mgh-val	Karácsonyi meglepetés
Téli szünet			
Január			
1. hét	Gyakorlás, ismétlés	Szavak ismétlése csak mgh-val	Lázár Ervin Mesék: Mese Julinak
2. hét	Babzsák a térben	Melyik számra gondolok?	Az igazságtevő nyúl
3. hét	Babzsák a térben	Melyik számra gondolok?	A fába szorult hernyó
4. hét	Gyakorlás- Elvarázsolt erdő, Tükörjáték, Lépj ki az árnyékból, Babzsák a térben	Mire gondolok, ha azt mondom...?	A hazudós egér
Február			
1. hét	Ugribugri nyuszi	Mire gondolok, ha azt mondom...?	A nyúl mint tolmács
2. hét	Ugribugri nyuszi	Mire gondolok? Csak mgh-val	Szurkos kezű királyfiak
3. hét	Járjunk körül a ház körül! Felső 1. 2.	Mire gondolok? Csak mgh-val	Mese - Reggelre
4. hét	Járjunk körül a ház körül! Felső 3. 4.	Melyik szóra gondolok?	Ödönke és a tízemeletes
Március			
1. hét	Járjunk a ház körül! Alsó 1. 2.	Melyik szóra gondolok?	Szőkevény szeplők
2. hét	Járjunk a ház körül Alsó 3. 4.	Szólánc	Két reggel
3. hét	Járjunk a ház körül Felső – Alsó gyakorlás	Szólánc	Mit ugrálsz, hideg?
4. hét	Repülőgép-leszállópálya játék	Szókeresés	A kék meg a sárga
Április			
1. hét	Repülőgép-leszállópálya játék	Szókeresés	A lyukas zokni
2. hét	Lábdaru	Hanglánc	Virágszemű
3. hét	Tárgyak a fejen	Hanglánc	Nagyapa meg a csillagok
4. hét	Varázspálca	Gyakorlás	A molnár fia zsák búzája
Május			
1. hét	Hullámok	Janicsák István: Ősz (részlet)	A kislány, aki mindenkit szeretett
2. hét	A cipőt fogd	Janicsák István: Alszik a tél	Ha három lábon gyábokorsz
3. hét	Tapsküldő	Markó Béla: Siess, tavasz	Maminti, a kicsi zöld tündér
4. hét	Tenyércsapkodós játék	Weöres Sándor: Nyári este	Dömdö-Dömdö Dömdödön
Június			
1. hét	Négyütemű tapsos	Fehér Ferenc:	Rácegresi és

		Hétfőtől vasárnapig	Pácegresi
2. hét	Gyakorlás	Ténagy Sándor: bolondos mondóka	A hétfejű tündér
Nyári szünet			

11.
“FŐZŐISKOLA”

„HAGYOMÁNYOS ÉTELEK KÉSZÍTÉSE ÉS KÓSTOLÁSA”

Tevékenységi forma: csoportfoglalkozás
Időkeret: 2 óra havonta
Résztevők: felső tagozat

Csoportvezető: változó, felajánlás szerint

12.
SEGÍTŐ SZOBA

Tevékenységi forma: csoportfoglalkozás
Időkeret:szükség szerint
Résztevők:felső tagozat

Csoportvezető: változó, felajánlás szerint

2 kollégával

SEGÍTŐSZOBA LÉNYEGE

Oktató –nevelő munkánk során egyre többször érzékeljük, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek odahaza nehezen kapnak segítséget a házi feladatok elkészítésében.

Iskolánkban csak ötödik és hatodik évfolyamon működik napközi.

A napközis foglalkozások egyfajta tanulási rendszert alakít ki, azoknál a gyerekeknél akik a szabályrendszert nem korlátoknak érzik. Nagyon sok tanulónk a napközit és a tanulószobát nem fogadja el, mert ott csendbe kell lenni, a házi feladatot szűrőpróba szerűen leellenőrzik....stb. Megoldás számukra az hogy a szülői gyengeséget kihasználva kiiratkoznak a napköziből.

A tanulást viszont ez nem segíti elő. Ekkor szoktak azzal védekezni, hogy nem értették a tananyagot és nekik nem segít senki otthon.

Ennek megoldására, találtuk ki azt a kollégákkal, hogy hetente két-három alkalommal egy kijelölt teremben, amit „SEGÍTŐSZOBÁNAK” neveznénk egy humán és egy reál szakos kolléga várná a tanulókat akiktől segítséget kaphatnának a tanulásban.

CÉLJA :

- A házi feladatokban való segítségnyújtás
- Nem értett tananyag tisztázása
- Valamilyen hiányzó témakör pótlása
- Tanulási nehézség csökkentése
- Sikerélményhez való juttatás
- Munkamorál javítása
- Kapcsolatteremtés
- Egymás elfogadása

Reméljük a tanítványaink élnek a lehetőséggel és kihasználják a számukra nyújtott segítséget!

13. MENTORI RENDSZER

Tevékenységi forma: egyéni foglalkozás
Időkeret:szükség szerint
Résztevők:felső tagozat egx-egy diákja

Csoportvezető::változó, felajánlás szerint

MENTORI RENDSZER LÉNYEGE

Mint az már a bevezetőben a HELYZETELEMZÉS témakörben részleteztük iskolánkban nagyon sok a magatartási és tanulási problémával küzdő tanuló.

Iskolánk nagy létszámú tanulóközössége miatt a személyes kapcsolattartásra nem mindig van lehetőség. Sokszor még az osztályfőnök sem biztos hogy az osztályába járó minden gyerek problémáját ismerje és kövesse.

Ennek megoldására alkalmaznánk a MENTORI RENDSZER egyszerűbb formáját.

A kollégák szimpátia, ismertség alapján személyes kapcsolatot alakítanának ki azokkal a tanulókkal, akiknél a legtöbb probléma merül fel. A gyerekek tudnák, hogy ki a mentortanára, így tudná azt is hogy osztályfőnökön kívül kitől várhat el segítséget.

CÉLJA

- A problémák megbeszélése napi szinten.
- Személyes kapcsolat erősítése
- Biztonságérzet növelése
- Jobb közösségi légkör
- Kölcsönös elfogadás
- A tanár nem „ellenség”, érzés erősítése

Ez a kapcsolat, ha a tanuló és a tanár kölcsönösen elfogadják, egymást akár nyolcadik osztályig folyamatos lehetne.

14.
“MESTERSÉGEM CÍMERE”

Tevékenységi forma: felső tagozat számára
Időkeret: 3 óra kéthavonta
Résztevők: felső tagozat

Csoportvezető: Bertáné Kucskár Nóra

PÁLYAORIENTÁCIÓ

„Késve növő fának édes a gyümölcse. Márványra nehezebb írni, mint homokra, de ott aztán meg is marad sokáig.”

(Molière)

A piaczgazdaságban a szakmastruktúra alakulását az individuális igények mellett a szakmai végzettséghez kapcsolódó munkaerőpiaci helyzet befolyásolja a legjobban, hiszen a jó szakmát választó fiatalok az adott szakmában szeretnének elhelyezkedni. De ha meghatározott szakmában kevés vagy egyáltalán nincs munkalehetőség, akkor kevés számú fiatal vállalja azt kockázatot, hogy a szakmai végzettségével nem fog tudni elhelyezkedni.

Úgy vélem, hogy a tanulóknban, illetve szüleikben elég jól működik az az egészséges helyzetfelismerés, ha ehhez megfelelő segítséget kapnak. Nagyon sok információt kell adni ahhoz, hogy megfelelő döntést hozzanak a családok.

A gyerekek iskolaválasztása sokkal nagyobb mértékben függ az egyéni érdeklődésüktől, hajlamuktól és a teljesítményüktől.

A pályorientáció egy olyan folyamat, amely a tanulót egyéni igényeinek figyelembevételével segíti a megfelelő pálya, szakma kiválasztását, a lehető legszélesebb információnyújtás révén.

A tanulók egyéni igényeibe természetesen a tanulási igény is beletartozik. Tehát nem választható el a személyiségfejlődés az ismeretanyag elsajátításától. A kettő közötti okos kapcsolat-megteremtés a cél. Tudatosan törekszünk a tanulók önismeret és foglalkozás-, pályaismeret fejlesztésére, valamint támogatni a tanulók életviteli nehézségeit.

E pályorientációs jellegű foglalkozásra hetente egy alkalommal kerülne sor és csak az első félévre orientálnódna, mivel februárban már a jelentkezési lapok leadási határideje van.

Szeretnék minden hónapban legalább egy „*előadót*” hívni aki egy adott szakmában jártas, és aki szívesen tartana a tanulóknak maximum egy órás tájékoztató jellegű előadást az adott szakmáról.

Például:

- Kereskedő
- Fodrász
- Asztalos
- Festő
- Mezőgazdasági munkás
- Rendőr
- Ügyvéd, bíró
- Orvos

Lehetőség szerint *üzemlátogatást* is szeretnék a tanulóknak szervezni előzetes egyeztetés alapján, és természetesen a *nyílt napokon* való részvételt.

FŐBB TÉMAKÖRÖK IDŐRENDI SORRENDENBEN:

Szeptember:

Pszichés összetevők: készségek, képességek, pszichikus funkciók:

figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, érzelem, akarat

E funkciókra alapuló tréningyszerű gyakorlatok, szituációs játékok, tapasztalatok gyűjtése, megbeszélés

Elemzés, értékelés, aktivizálás

Október:

Szociális összetevők, önismeret

Önismereti tréningek, szituációs játékok

(együttműködési képesség, pontosság, kötelességtudat, felelősségtudat, reális önértékelés, önellenőrzés, alkalmazkodás)

November:

Érdeklődési és munkaterületek(érdeklődés és motiváció)

Tevékenységek gyűjtése, melyeket szívesen végez, beszámoló készítése a tanuló számára vonzó foglalkozásokról

Gyűjtőmunka családban, tágabb környezetben

Tréningyszerű gyakorlatok

Foglalkozások gyűjtése

December:

Pályaismeret(alapfogalmak és pályacsoportok megismerése)

Pályaismertetések

Foglalkozás leírások a tanulók adottságainak, érdeklődésének és a környezeti lehetőségeinek függvényében

Január:

Pályaalalmasság

Különböző iskolák keresése, megismerése

Pályaalalmassági vizsgálatok

Iskolai (házi) **vetélkedő**re való felkészülés illetve annak lebonyolítása, mellyel összegezzük, értékeljük e foglalkozást.E vetélkedő gyakorlati illetve elméleti elemeket is tartalmazna.

15.
FILMKLUB

Tevékenységi forma: felső tagozat számára
Időkeret: 3 óra kéthavonta
Résztevők: felső tagozat

Csoportvezető: Bertáné Kucskár Nóra

*„ Nem az számít, mid van, hanem az, hogy mit kezdesz vele.”
(Step up)*

Havonta 1 alkalommal tekintünk meg egy-egy filmet, melyet szavazás útján illetve előzetes megbeszélés alapján választunk ki, mivel úgy gondolom széles választékot sikerült a tanulók elé tárnom. Ugyanakkor lehetőség nyílik már az adott film megtekintése előtt egyéni vélemény megnyilvánulásra: Miért az a film?

A filmek kiválasztásánál igyekeztem figyelembe venni az életkori sajátosságokat, érdeklődési körüket, ráismerhetnek az adott történetekben az őket körülvevő környezeti, társadalmi, szociális hátterükre; valamint megjelennek bennük emberi viszonyok, kapcsolatok, érzések.

Minden egyes film megtekintése előtt megfigyelési szempontot adok illetve keresünk, majd mikor végignéztük megvitatjuk és az esetlegesen felmerülő kérdésekre választ keresünk illetve adunk. Beszélgetünk a cselekményről, a szereplők jelleméről, következtetéseket, tanulságokat, tanácsokat keresünk.

Hasznosnak tartom, hogy megértsék a film által közvetített információt, valamint az „elemzés” során saját gondolatait, érzéseit közérthetően meg tudja jeleníteni.

Ne csak a filmet nézze, lássa, ami mögötte van.

Ami még fontos: esztétikai élményt nyújtson és hasznos időtöltés.

Főleg drámákat és dokumentumfilmeket nyújtok választási lehetőségként, de van köztük vígjáték és kalandfilm is.

DRÁMÁK, VÍGJÁTÉKOK ÉS KALANDFILMEK

- Twist Olivér
- Fekete szépség
- A paripa
- Legyek Ura
- Pacsirta
- Személyes vonatkozás
- 127 óra
- Páratlan
- Sorstalanság
- Napola
- Rekviem egy álomért
- Szívdobbanás
- Ízek, imák, szerelmek
- Apaföld
- Betépve
- Madárka
- Túl a barátságon

- Ópium- egy elmebeteg nő naplója
- A lányom nélkül soha
- A szavak titkos élete
- Amikor minden változik
- Árvácska
- Lázongó ifjúság
- A közösségi háló
- Számkivetett
- Grease
- Step up
- Büszkeség és balítélet
- Ilyen az élet
- Huncutka

DOKUMENTUMFILMEK

- Nostradamus titkai
- Fahrenheit 9/11
- Kóla, puska, sült krumpli
- Mi igaz a dohányzásról?
- Kokain Cowboyok
- Ami a bibliából kimaradt
- Vérző Magyarország
- 10 megoldatlan rejtély